

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา โดยใช้แบบฝึกทักษะ การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. การอ่านและการอ่านเชิงวิเคราะห์
3. แบบฝึกทักษะ
4. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ
5. คำนีประสิทธิผล
6. การจัดการเรียนรู้แบบชิปปา
7. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
9. ความพึงพอใจ
10. บริบทโรงเรียนสารคามพิทยาคม
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ
12. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ความสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมก่อให้เกิด ความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างความเป็นเอกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็น เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถ

ประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ความคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ภาษาไทยมีวิวัฒนาการต่อเนื่องมานับพันปี และมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของชาติ พ่อขุนรามคำแหงทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทย (ลายสือไทย) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1826 และอักษรไทยได้เปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ ตกทอดมาเป็นอักษรไทยในปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีอักษรของไทยใช้ในการติดต่อการบันทึกเรื่องราว การเรียนรู้ การดำเนินชีวิตในสังคม ฯลฯ ภาษาไทยจึงมีความสำคัญ จำเป็นที่คนไทยทุกคนจะต้องศึกษาและฝึกฝนจนเกิดทักษะเพื่อใช้ติดต่อระหว่างคนไทยหรือชนชาติอื่นที่รู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประมวลความสำคัญของภาษาไทยไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 2)

1. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสาร เมื่อคนเรามีความคิด ความรู้สึก มีอารมณ์ มีความต้องการ จึงมีความต้องการที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก เราก็จะใช้ภาษาทำความเข้าใจเรื่องราว ด้านความคิด ความรู้สึก ความต้องการกับผู้อื่น ได้ด้วยการฟัง การอ่าน และการดู
2. ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์อันมีคุณค่าของบรรพบุรุษได้บันทึกและบอกเล่าต่อ ๆ กันมา คนรุ่นหลังสามารถแสวงหาความรู้เหล่านั้นได้โดยการฟัง การอ่าน และการดูจากบุคคล จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภาษาจะช่วยพัฒนาสติปัญญา กระบวนการคิด การวิเคราะห์ การวิจัย จนเกิดความรู้ใหม่ ภาษายังเป็นเครื่องมือในการรับและถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์จากคนรุ่นก่อนและจากสังคมเพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามที่สังคมคาดหวัง
3. เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มีสันติสุขนั้น สมาชิกมีความเข้าใจอันดีต่อกัน การใช้ภาษาสื่อความหมายให้ชัดเจน

ย่อมจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน เกิดความร่วมมือของคนในสังคม ไม่สร้างปัญหาและความแตกแยกในสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสร้างเอกภาพของชาติ สังคมจะเป็นปึกแผ่นมั่นคงในสังคมจะต้องมีความผูกพันต่อกันเป็นพวกพ้องเดียวกัน เพราะคนไทยมีภาษาไทย เป็นภาษากลางยึดเหนี่ยวผูกพันให้เป็นเชื้อชาติเดียวกัน เกิดความเป็นเอกภาพของชาติ เป็นพลังทำให้เกิดความปรองดองและร่วมมือกันที่จะพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงต่อไป

5. ภาษาเป็นเครื่องมือจรรโลงใจ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการได้รับความจรรโลงใจในชีวิตอยู่เสมอ เช่น วัยเด็กต้องการเสียงहेก่ล่อมเมื่อโตขึ้นฟังเสียงเพลง ฟังนิทาน นิยาย บทกวี บันเทิงคดี คำอวยพร สุภาษิต ฯลฯ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้สรรถ้อยคำอันประณีต ไพเราะและมีข้อคิดลึกซึ้งเป็นภาษาเรียงร้อยให้เกิดความจรรโลงใจแก่ผู้อ่านและผู้ฟัง

2. ธรรมชาติของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือใช้สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก คำในภาษาไทยย่อมประกอบด้วยเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ และประกอบด้วยความหมายของคำ ถ้าคำมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน ความหมายของคำก็เปลี่ยนแปลงไป เช่น ป่า ป่า ป่า ทำให้ภาษาไทยมีคำใช้มากขึ้นจากการออกเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกัน นอกจากนั้น คำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา สันยาวต่างกัน คำว่า กระเช้า และวรรณยุกต์ที่ต่างกัน นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา สันยาวต่างกัน คำว่า กระเช้า และเช้านี้จะออกเสียงคำว่า เช้า ต่างกัน ภาษาไทยยังมีระดับของภาษาต้องใช้ให้เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล ภาษาไทยยังมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่น แต่ก่อนเราใช้คำว่า หล่อน ปัจจุบันไม่ค่อยมีการใช้แล้วและถ้าใช้ก็เป็นทำนองการดูหมิ่นเหยียดหยาม เป็นต้น ภาษาจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพของวัฒนธรรมของกลุ่มคน และสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ คนที่ได้รับการศึกษาสูงจะใช้ภาษาที่สูงกว่าคนในแหล่งที่มีระดับชีวิตและการศึกษาที่ต่ำ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ภาษาต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญไม่ว่าจะเป็น การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการสื่อสารต่าง ๆ ผู้ใช้ภาษาต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและใช้คล่องแคล่วใช้ภาษาในการคิด

อย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุมีผล และใช้ภาษาอย่างมีคุณธรรม และอย่างมีมารยาท
(กรมวิชาการ. 2544 : ไม่มีเลขหน้า)

3. วิสัยทัศน์การเรียนการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ ใช้ทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว และกิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน และยังเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทย จึงต้องสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และสอนภาษาไทยให้คนรักการอ่าน การเขียน ที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ บันทึกความรู้และข้อมูลข่าวสาร สอนภาษาไทยให้เป็นภาษาไทยได้ถูกต้องในฐานะเป็น วัฒนธรรมทางภาษา ให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม ซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าในวรรณคดี และภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมสร้างความงดงามของชีวิต

ภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้เรียนที่มีภาษาใช้กว้างขวาง มีการประมวลค่า ในการใช้พูด ฟัง อ่าน เขียนมาก ผู้เรียนจะคิดได้กว้างขวางลึกซึ้ง และสร้างเสริมความชาญฉลาด สามารถคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยเรื่องราว และส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์และใช้ภาษาอย่าง สละสลวยงดงาม ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ การพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ส่วนการดูเป็น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร คอมพิวเตอร์ตลอดจน การ์ตูน การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่าง พินิจพิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง ตามกฎเกณฑ์ ได้ตรงตามความหมายและถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคลและมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษา จะต้องรู้และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้นวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทร้องเล่น ของเด็ก เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งมีคุณค่า การเรียนภาษาไทยจึงต้องมีวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้ลึก

นี้ก็คือ คำนิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของ ภาษาในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและ ความภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

การเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมในส่วนของบทร้อยกรอง ผู้เรียนจะต้องเห็น ความงามของถ้อยคำในบทร้อยกรอง เข้าใจเรื่องราวของวรรณคดี สามารถท่องจำบทร้อย กรองที่ไพเราะ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการแต่งบทร้อยกรอง ดังนั้นการเรียนการสอน จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ท่องจำบทอาขยานที่เป็นบทร้อยกรองที่ไพเราะด้วย และการเรียน การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สังคม ชีวิต และวัฒนธรรมของ คนไทยอีกด้วย (กรมวิชาการ. 2544 : 7)

4. คุณภาพของผู้เรียน

กรมวิชาการ (2545 : 9) กล่าวถึง คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และคำนิยม ดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาใน การพัฒนาตนและสร้างสร้งงานอาชีพ
5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและ

ชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมี ประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล

7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
8. มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

นอกจากนั้นยังกล่าวถึงคุณภาพของผู้เรียนภาษาไทย เมื่อจบช่วงชั้นที่ 3

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และ คำนิยม ดังนี้

1. อ่านอย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น
2. เข้าใจวงคำศัพท์ที่กว้างขวางขึ้น สำนวนและโวหารที่ลึกซึ้ง แสดง
ความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล
3. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง
ตามจุดประสงค์
4. เขียนเรียงความย่อความ และจดหมาย เขียนอธิบาย ชี้แจง รายงาน
เขียนแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง และเขียนเชิงสร้างสรรค์
5. สรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น
และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังที่ดู
6. รู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต จัดลำดับความคิด
ขึ้นตอนในการนำเสนอตามรูปแบบของงานเขียนประเภทต่าง ๆ
7. พุดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์และการประเมินเรื่องราว
ต่าง ๆ พุดเชิญชวน อวยพร และพุดในโอกาสต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
8. เข้าใจธรรมชาติของภาษาและการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ใน
ภาษาไทย
9. ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธ
เจรจาต่อรองด้วยภาษาและกิริยาท่าทางที่สุภาพ
10. ใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ การทำงาน และใช้อย่าง
สร้างสรรค์เป็นประโยชน์
11. ใช้หลักการพิจารณาคุณค่าและวรรณกรรม พิจารณาคุณค่าและ
วรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำไปประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
12. แต่งกาพย์ กลอน และโคลง
13. ท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ และนำไปใช้กล่าวอ้างในการพูดและ
การเขียน
14. ร้อง เล่น หรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านและบทกล่อมเด็กในท้องถิ่น
15. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด
16. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน

5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐานกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในแต่ละช่วงชั้น ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 10-13)

ช่วงชั้นที่ 1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว การเขียนแสดงความรู้ ความคิด มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

ช่วงชั้นที่ 2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านได้เร็วขึ้น เข้าใจความหมายของคำ สำนวน การเรียงความ ย่อความ จดหมาย การพูดต่อหน้าชุมชน การท่องจำ บทร้อยกรอง การแต่งกาพย์กลอนง่าย ๆ มีนิสัยรักการอ่านและเขียน

ช่วงชั้นที่ 3 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจวงศัพท์ที่กว้าง สำนวนโวหารที่ลึกซึ้ง เลือกอ่านหนังสือจากสื่อสารสนเทศ พูดในโอกาสต่าง ๆ ท่องจำบทร้อยกรอง กาพย์ กลอน โคลง ร้องเล่นเพลง พื้นบ้าน มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน

ช่วงชั้นที่ 4 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ตีความ แปลความ เขียนเชิงวิจารณ์ พูดในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการ เข้าใจประวัติวรรณคดีและวรรณกรรมแต่ละยุค แต่งกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ และร่าย วิเคราะห์คุณค่าทางภาษาของวรรณกรรมพื้นบ้าน มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน

6. สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้

6.1 สาระการเรียนรู้

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

(กรมวิชาการ. 2544 : 13)

สาระที่ 1 การอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

6.2 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมี

ดังนี้

กรมวิชาการ (2545 : 17) กล่าวถึง สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ
6 มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้
ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐานที่ 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ
ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน
การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานที่ 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูด
แสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐานที่ 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย
การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษา และรักษาภาษาไทยไว้
เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานที่ 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะ
นิสัย บุคลิกภาพและสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐานที่ 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและ
วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิต

6.3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้
ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

1. สามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น เข้าใจ
วงคำศัพท์กว้างขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหาร การบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมา และ

สารก สามารถใช้บริบทการอ่านสร้างความเข้าใจการอ่านและใช้แหล่งเรียนรู้พัฒนา
ประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น

2. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่ย่าน ประเมินค่าทั้ง
ข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่าง
หลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่าน
ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงตามลักษณะคำประพันธ์ที่
หลากหลายและวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา เนื้อหาและสังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่าไปใช้
อ้างอิงได้ เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่าง
กว้างขวางเพื่อพัฒนาความรู้และการทำงาน มีมารยาทในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ
ย่อความและ การเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน
การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

1. สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความ
คิดเห็น แสดงการโต้แย้ง เขียนรายงาน และเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งใช้กระบวนการ
เขียนพัฒนางานเขียน

2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน และการศึกษาค้นคว้า
รู้จักใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต สนใจการศึกษาค้นคว้ารวบรวมบันทึกข้อมูล
นำวิธีการของแผนภาพความคิดจัดลำดับความคิดและพัฒนาขั้นตอนในการนำเสนอใน
รูปแบบของงานเขียนประเภทต่าง ๆ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูด
แสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

1. สามารถสรุปความจับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัย
ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู สังเกตการณ์ใช้น้ำเสียง กิริยา
ท่าทาง การใช้ถ้อยคำของผู้พูดและสามารถแสดงทรรศนะจากการฟังและดูสื่อรูปแบบต่าง ๆ
อย่างมีวิจารณญาณ

2. สามารถพุดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ การประเมิน เรื่องราวต่าง ๆ พุดเชิญชวน พุดอวยพร และพุดในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนน่าฟัง ตามหลักการพุด มีมารยาทการฟัง การดู และการพุด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

1. เข้าใจการสร้างคำไทยตามหลักเกณฑ์ของภาษา
2. สามารถใช้ประโยคสามัญและประโยคซับซ้อนในการสื่อสารให้ชัดเจนและสละสลวย
3. สามารถใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธเจรจาต่อรองด้วยภาษาและกิริยาท่าทางที่สุภาพ ใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้องตามฐานะของบุคคล คิดไตร่ตรองและลำดับความคิดก่อนพุดและเขียน
4. เข้าใจธรรมชาติของภาษา การนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย ทำให้ภาษาไทยมีวงคำศัพท์เพิ่มขึ้นตามความเจริญทางวิชาการ และเทคโนโลยี
5. สามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ กลอน และโคลง โดยแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์
6. สามารถร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านหรือเพลงกล่อมเด็กในท้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคมและชีวิตประจำวัน

1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ ระดมความคิด การประชุม การวิเคราะห์ การประเมินการทำงานและการใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร พัฒนาความรู้และใช้ในชีวิตประจำวัน
2. เข้าใจระดับของภาษาที่เป็นทางการและภาษาที่ไม่เป็นทางการและการใช้ภาษาพุดและภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ การพัฒนาความรู้เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย

3. ใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและพัฒนา
บุคลิกภาพ สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ยกย่องผู้ใช้ภาษาไทยอย่าง
มีคุณธรรม เข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในวงการต่าง ๆ ในสังคม

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณวรรณคดีและ
วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1. สามารถอ่านบทกวีนิพนธ์ประเภทกลอน โคลง กาพย์ บทละคร
บทกวีร่วมสมัย และวรรณกรรม ประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี บันเทิง กบตความ
พงศาวดาร และสามารถเลือกอ่านได้ตรงจุดประสงค์ของการอ่าน ใช้หลักการพินิจคุณค่าของ
วรรณกรรม พินิจคุณค่าทั้งด้าน วรรณศิลป์ เนื้อหา สังคม และนำไปใช้ในชีวิตจริง

7. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษา
วิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบ
หลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอน
จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ออกความรู้แก่ผู้เรียน เป็นผู้สนับสนุนเสริมสร้าง
ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้

1. เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง
แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบ
ร่วมมือ เป็นต้น

2. คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องคิดค้น
รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น
ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐาน
การเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและ
ชุมชน

3. จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ
ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้
ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัประสบการณ์ตรงให้
ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง

3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการ
หรือการพัฒนาพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ
ได้ผลงาน ความรู้สึก และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลาย
วิธีการหนึ่ง การใช้คำถาม การตั้งคำถามโดยใช้หมวดความคิด 1 ใบ เป็นวิธีการใช้คำถาม
อย่างสร้างสรรค์ เช่น การอภิปราย การวิเคราะห์ วิจัย การทำโครงการ

3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อ
การสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะ
การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพใน
การใช้ภาษาไทยทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน
ในโรงเรียนและในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การโต้ว่าที่ การเขียนเรียงความ
การคัดลายมือ การทำโครงการ การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบ
คำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

3.5 การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ
ธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษา เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญและมี
พลัง กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับ
กิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

3.6 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้ ถึง
วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่าง ๆ ปลุกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของ
ภาษาไทย เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน
การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่านพิจารณา
วิเคราะห์ วิจัย ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผล มีการนำความเข้าใจ
ความซาบซึ้ง ข้อคิดและทำประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การจัดการแสดง
การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัย
รักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นแนวทางในการผลิตงานเพื่อพัฒนาตนเอง
และสังคม

3.7 การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ วิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษาของท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะทาง ภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดการแสดงเป็น ด้น โรงเรียน และชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อ อนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้ เทคนิควิธีการที่หลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและ เรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน และธรรมชาติของสาระ การเรียนรู้ที่เรียน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

8. การวัดผลและประเมินผลการเรียนภาษาไทย

การวัดผลประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินควบคู่กันไป การบูรณาการหรือการประสานประสานการวัดผลและประเมินผล กับการเรียนการสอนเข้าด้วยกันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาหลายประการ ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับผู้เรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางในการพัฒนานั้น การวัดผลและประเมินผลจะมีบทบาท สำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการวัดผลและประเมินผล และการเรียนมี ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด โดยการประเมินจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ ทางตรงก็คือ จะให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผล ทางอ้อม คือ จะเป็นสิ่งชี้แนะการเรียนการสอน ดังนั้นผู้จัดการศึกษาจึงสามารถนำผลทั้งสอง ลักษณะที่เกิดขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาได้

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ด้านภาษา เป็นงานที่ยากซึ่งต้องการ ความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับการทำงานของภาษา และการพัฒนาทางภาษา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษาจำเป็นต้องเข้าใจหลักการเรียนรู้ภาษา เพื่อเป็น พื้นฐานการดำเนินงาน ดังนี้

1. ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และ ทักษะเหล่านี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน และความก้าวหน้าของทักษะหนึ่งจะมีผลต่อการพัฒนา ทักษะอื่น ๆ
2. ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา เช่นเดียวกับ ทักษะการคิด ทักษะทางสังคม เมื่อผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของ

ตนเอง และในสภาพการณ์จริงทั้งในบริบททางวิชาการ ในห้องเรียน และในชุมชนที่กว้างออกไป

3. ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด และภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการฝึกการใช้ภาษามีใช้การเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่อย่างเดียว การเรียนภาษาจะต้องเรียนรู้ไวยากรณ์หรือหลักภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกฝนการเขียนและพัฒนาทักษะทางภาษา

4. ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาเท่ากัน แต่การพัฒนาทางภาษาจะไม่เท่ากันและวิธีการเรียนรู้จะต่างกัน

5. ภาษากับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด หลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญ และให้ความเคารพและเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ จักกิจกรรมภูมิหลังของภาษา และการใช้ภาษาถิ่นของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาภาษาไทยของตนเอง และพัฒนาความรู้ลึกที่ดีเกี่ยวกับภาษาไทย และกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนภาษาไทยด้วยความสุข

6. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ ดังนั้นครูทุกคนไม่ว่าจะสอนวิชาใดก็ตามจะต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและต้องสอนการใช้ภาษาแก่นักเรียนด้วยเสมอ

การวัดผลและประเมินผลการเรียน เป็นสิ่งที่จะต้องทำควบคู่กับการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้สอนทราบพัฒนาการของผู้เรียนและผู้เรียนทราบพัฒนาการของตนเอง ดังนั้นผู้สอนจะต้องมีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่ให้ข้อมูลตรงตามความจริงมากที่สุด

หลักการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีหลักสำคัญ 3 ประการ

คือ

1. การประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การประเมินจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย
3. การประเมินต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้และยุติธรรม

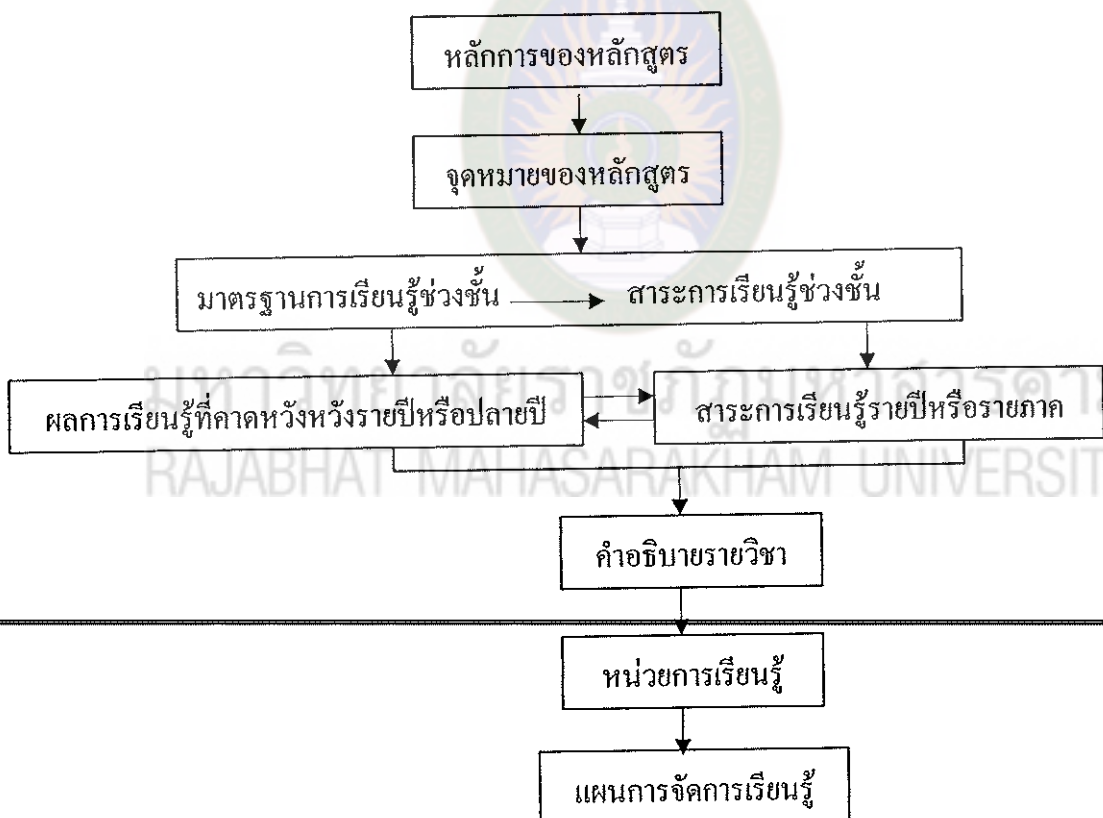
9. แหล่งเรียนรู้

9.1 ห้องสมุด ถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้เรียนจะใช้ศึกษาค้นคว้า

9.2 ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน ภาษาถิ่น พิธีกรรม คนตรี

9.3 สื่อการเรียนการสอน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ กิจกรรม สื่อบริบท สื่อเทคโนโลยี สื่อทางอินเทอร์เน็ต

เมื่อผู้สอนเข้าใจหลักสูตรของกลุ่มสาระภาษาไทยอย่างถ่องแท้ และสามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสิ่งที่หลักสูตรกำหนดไว้ คุณภาพของผู้เรียนก็เกิดขึ้นตามเป้าหมายของหลักสูตร ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

(กรมวิชาการ, 2545 : 170)

การอ่านและการอ่านเชิงวิเคราะห์

1. การอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่าน

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการอ่าน ไว้ดังนี้

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 17) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้

สำนักราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 917) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่าเป็นการสื่อความหมายที่ถ่ายโยงความคิด ความรู้จากผู้เขียน (ผู้สื่อ) ถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้เรียกว่า อ่านเป็น ผู้อ่านย่อมเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน โดยอ่านแล้วสามารถประเมินผลของสิ่งที่อ่านได้ด้วย

นภคล จันทรเพ็ญ (2531 : 73) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านคือการแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายสัญลักษณ์ เครื่องสื่อความต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่ตา ออกมาเป็นความคิด ความเข้าใจเชิงสื่อสาร แล้วผู้อ่านสามารถนำความคิดความเข้าใจนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

บันลือ พดุกษะวัน (2532 : 2) กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่า การอ่านหมายถึง การแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูด สื่อความหมาย ถ่ายโยงความคิด ความรู้จากผู้เขียนถึงผู้อ่าน ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อความและพัฒนาการคิด

สนิท ตั้งทวี (2536 : 73) สรุปความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การแปลความหมายของตัวอักษรมาเป็นถ้อยคำและความคิด แล้วนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

เปลื้อง ณ นคร (2538 : 12) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง การถ่ายทอดความคิดจากหนังสือของผู้ประพันธ์ไปยังผู้อ่าน ผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่านได้ใช้ความคิด ความรู้สึกของตน สามารถตีความของหนังสือได้

บรรรเทา กิตติศักดิ์ (2541 : 1) สรุปความหมายไว้ว่า การอ่าน เป็นการแปลความหมายของตัวอักษรที่อ่านออกมาเป็นความรู้ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องที่คุณเขียนเขียน ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

วรรณิ โสมประยูร (2542 : 121) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทาง
 สมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือ
 สัญลักษณ์โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน
 ให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

รัฐจิตร แก้วจำปา (2544 : 10) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ
 การรับสารโดยมีหนังสือเป็นสื่อ ซึ่งผู้รับสารจะต้องคิดพิจารณาทำความเข้าใจตามตัวหนังสือ
 ที่ผู้สื่อเขียน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 121) ให้ความหมายของการอ่านว่า
 ลักษณะของกระบวนการเป็นลำดับขั้นที่เกี่ยวกับการทำความเข้าใจความหมายของคำ
 กลุ่มคำ ประโยคข้อความและเรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

อัมพร สุขเกษม และบรรพต ศิริชัย (2545 : 1) ให้ความหมายของ
 การอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการทางความคิดในการรับสาร ผู้อ่านควรจะต้อง
 จดมุ่งหมายในการอ่านและรู้จักสังเกตส่วนประกอบต่างๆของหนังสือ เพื่อที่จะสามารถเลือก
 หนังสือที่มีคุณค่ามาอ่านได้อย่างเหมาะสม

สวางค์ คำเนินสวัสดิ์ และคณะ (2546 : 87) ให้ความหมายไว้ว่า การอ่าน
 คือ การสื่อสารอย่างหนึ่งเป็นทั้งการส่งสาร และการรับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการ
 ดำเนินชีวิตประจำวัน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547 : 87) ให้ความหมายของการอ่าน ดังนี้
 การอ่านที่เกี่ยวกับลักษณะของกระบวนการ หมายถึง ลำดับขั้นที่เกี่ยวกับการทำ
 ความเข้าใจ ความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความ และเรื่องราวของสารที่ผู้อ่าน
 สามารถบอกความหมายได้

ธัญญา เรืองแก้ว (2549 : 73) สรุปไว้ว่า การอ่าน เป็นสื่อที่มีความหมาย
 และความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคน ช่วยให้เกิด
 ความงอกงามทางสติปัญญาและผลัดกันให้สังคมเจริญก้าวหน้าไปรวดเร็วยิ่งขึ้น

จากความหมายของการอ่านข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการ
 ทางสมองเพื่อรับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกมาเป็นความหมาย
 ที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์
 ของผู้อ่าน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

1.2 จุดมุ่งหมายในการอ่าน

พระอภ โปษะภฤชณะ (2526 : 109) ให้ข้อสรุปถึงจุดมุ่งหมายของการอ่าน

ดังนี้

1. อ่านเพื่อให้รู้ การอ่านไม่ว่าเรื่องเล็กเรื่องน้อย หรือเรื่องใหญ่ ๆ จุดประสงค์ที่มาก่อนก็คือ เพื่อให้รู้ เช่น การอ่านสลากยา เพื่อให้อ่านจะได้กินยาถูก อ่านประกาศ อ่านตำรา อ่านข่าว ฯลฯ
 2. เพื่อให้เกิดความบันเทิง การอ่านเป็นยาอายุวัฒนะอย่างหนึ่ง เป็นอาหารใจ ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน หนังสือสามารถสร้างจินตนาการ และเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตามเกิดความสุขสนาน รวากับไปอยู่อีกโลกหนึ่งได้ สามารถทำให้ผู้อ่านได้พบอยู่ในสมัยต่าง ๆ ในถิ่นที่ต่าง ๆ อย่างที่ผู้อ่านนึกไม่ถึง
- บันลือ พฤษะวัน (2532 : 2) กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่ถ่ายโยงความคิด ความรู้จากผู้เขียน (ผู้สื่อ) ถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้เรียกว่า อ่านเป็นผู้อ่านย่อมเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน โดยอ่านแล้วสามารถประเมินผลของสิ่งที่อ่านได้ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการอ่านดังนี้
1. อ่านเพื่อความรูู้ รู้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเป็นไปได้ในโลกซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
 2. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ รู้จักพิจารณาหาเหตุผลในเรื่องนั้น ๆ เป็นการปลูกฝังนิสัยการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 3. อ่านเพื่อความเพลิดเพลินหรือเพื่อความบันเทิง ปัญหาต่าง ๆ และสภาวะแวดล้อมมีอิทธิพลต่อจิตใจ อารมณ์และร่างกายของมนุษย์เป็นอันมาก บางครั้งทำให้เกิดความเบื่อหน่าย การอ่านหนังสือที่ไม่เป็นวิชาการ ได้แก่ การอ่าน นวนิยาย เรื่องสั้นจะช่วยให้เกิดความเพลิดเพลินคลายความเครียดได้
 4. อ่านเพื่อความจรรโลงใจ หากพบปัญหาคับข้องใจ การอ่านหนังสือประเภทชีวประวัติและบุคคลสำคัญ จะทำให้เราฟันฝ่าอุปสรรคในชีวิตไปได้ ทำให้แก้ปัญหาชีวิตของตนได้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคนานัปการ
 5. อ่านเพื่อสนองความต้องการอื่น ๆ มนุษย์เรามีความต้องการแตกต่างกัน การอ่าน จะช่วยชดเชยสิ่งที่ขาดหายไป การอ่านเป็นการแนะแนวทางการแก้ปัญหาได้ทุกด้าน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2534 : 348) ระบุว่า การอ่านเป็นรากฐานของการเรียนวิชาต่าง ๆ ความสามารถในการอ่าน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาอื่น ๆ เป็นอย่างมาก การอ่านแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การอ่านออกเสียง เป็นกระบวนการต่อเนื่องระหว่างสายตา สมอง และการเปล่งเสียงออกมาทางช่องปาก นั่นคือ สายตาจะต้องจับจ้องอักษร และเครื่องหมายต่าง ๆ ที่เขียนไว้แล้วสมองจะประมวลให้เป็นถ้อยคำ จากนั้นจึงเปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำที่สมบูรณ์ การอ่านออกเสียงจะต้องเกี่ยวข้องกับผู้ฟังด้วย เพราะเป็นวิธีสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจกันได้อย่างหนึ่ง สิ่งที่ผู้อ่านต้องกระทำคือ อ่านสาระเดิมที่มีผู้เขียนไว้แล้วถ่ายทอดไปสู่ผู้ฟังโดยจะต้องรักษาสาระเดิมไว้ให้ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

2. การอ่านในใจ เป็นลักษณะการอ่านที่ไม่ออกเสียง และไม่ใช่อวัยวะที่ช่วยในการออกเสียงเคลื่อนไหวเลย คงใช้เฉพาะเพียงสายตากวาดไปบนตัวหนังสือ ตารับภาพ แล้วส่งสัญญาณประสาทตาไปยังประสาทสมองรับรู้ เพื่อจดจำตีความต่าง ๆ

อัมพร สุขเกษม และบรรพต ศิริชัย (2545 : 2-3) ได้ศึกษาจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ ความรู้ที่ได้จากการอ่านมีหลายประการแล้วแต่ประเภทของหนังสือ และความรู้เหล่านั้นช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้อย่างกว้างขวาง เช่น ความรู้ทางสังคม ความรู้ทางธรรมะ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางเทคโนโลยี เป็นต้น ความรู้เหล่านี้จะช่วยให้ผู้อ่านป้องกัน และแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ช่วยในการดำรงชีวิต ช่วยส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และยังช่วยให้ดำรงตนในสังคมได้อย่างปกติสุขอีกด้วย การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษาหาความรู้

2. อ่านเพื่อพัฒนาความคิด ผู้เขียนจะถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ลงไปในงานเขียนนั้น ๆ เมื่อผู้อ่านได้อ่านงานเขียนก็จะได้ความคิดแล้วนำความคิดนั้นพิจารณาทบทวนต่อไป ทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ในเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งช่วยพัฒนาจิตใจให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การอ่านจึงเป็นการพัฒนาปัญญาความคิดของผู้อ่าน

3. อ่านเพื่อความบันเทิง มีงานเขียนจำนวนมากที่ผู้เขียนเขียนขึ้นเพื่อสร้างความสุขให้ผู้อ่าน ผู้อ่านจะได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เช่น บทกวี เรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้น การอ่านหนังสือประเภทนี้จึงเป็นการสร้างความสุขวิธีหนึ่ง

4. อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจเพื่อนมนุษย์ งานเขียนเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของมนุษย์ วรรณคดี นวนิยาย และเรื่องสั้น จะทำให้ผู้อ่านรู้จักธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น การรู้จักธรรมชาติมนุษย์ทำให้เรามองเพื่อนมนุษย์ และแสดงออกด้วยความเห็นใจ เข้าใจ การอ่านจึงเป็นการเพิ่มพูนความเข้าใจเพื่อนมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

5. อ่านเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ การอ่านจะช่วยพัฒนาผู้อ่าน ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เพิ่มความมั่นใจให้แก่ตนเอง มีความคิดกว้างขวาง และทันสมัย สามารถแก้ไขปัญหา และตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านถูกกำหนดตามความต้องการของผู้อ่าน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความเพลิดเพลิน เพื่อเป็นการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้แสดงถึงศักยภาพของตนเองในด้านการอ่าน

1.3 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ก่อให้เกิดความคิด และวิสัยทัศน์ที่หลากหลายกว้างไกล สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน์ (2525 : 16) อธิบายถึงการอ่านมีความสำคัญ ดังนี้ การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและให้ประโยชน์กับมนุษย์ทุกด้านและทุกโอกาส ช่วยส่งเสริมความรู้ ความคิดให้เพิ่มพูนและให้การพักผ่อนหย่อนใจ

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2541 : 2) ศึกษาความสำคัญของการอ่านไว้ว่า ผู้ที่อ่านหนังสือย่อมได้รับความรู้ ความคิดกว้างไกล สามารถนำความคิด ความรู้จากการอ่านไปพัฒนาตนเองพัฒนาอาชีพของตนให้ดีขึ้น และได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านมีความฉลาดเกิดสติปัญญา นอกจากนั้นยังทำให้ผู้อ่านเกิดความสุข ความเพลิดเพลิน เกิดความจรรโลงใจ ช่วยยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น และสร้างเสริมชีวิตให้สมบูรณ์ขึ้น

สุนันทา มันเศรษฐวิทย์ (2542 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย

ฉวีวรรณ อุหาภินันท์ (2542 : 56) กล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการศึกษา ยิ่งถ้ามีการอ่านอย่างสม่ำเสมอยิ่งทำให้เกิดความรู้มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งการอ่านมีความสำคัญ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียน
ทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ
เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสาร
เพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้าน
ภารกิจส่วนตัว การประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่
อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตนเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและ
ประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้าน ต่าง
ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ย
ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง ฯลฯ

5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และ
ประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูด
ปราศรัย การบรรยายหรือการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและ
ความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

6. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรม
นันทนาการที่น่าสนใจมาก เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ
เป็นการช่วยให้บุคคล รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน
ได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลปะจารึก ประวัติศาสตร์
เอกสารสำคัญ วรรณคดี ฯลฯ จะช่วยให้ผู้นับรู้จักรักษามรดกทางวัฒนธรรมของคนไทย
เอาไว้และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

กรมวิชาการ (2546 : 1) ให้ความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็น
พื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม การอ่านทำให้เกิด
การพัฒนาด้านสติปัญญาความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยใน
การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดของชีวิต

จากความสำคัญของการอ่านสรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ และความคิด เกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา นำพาตนเองและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า

1.4 ประเภทของการอ่าน

วรรณิ โสุมประยูร (2542 : 127) ได้แบ่งประเภทของการอ่านออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การอ่านออกเสียง แบ่งได้ 3 แบบ ได้แก่
 - 1.1 การอ่านร้อยแก้ว
 - 1.2 การอ่านร้อยกรอง
 - 1.3 การอ่านทำนองเสนาะ
2. การอ่านในใจ แบ่งได้ 7 แบบ ได้แก่
 - 2.1 การอ่านแบบค้นคว้าหาความรู้
 - 2.2 การอ่านแบบจับใจความสำคัญหรือหาสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน
 - 2.3 การอ่านแบบหารายละเอียดทุกชั้นตอน
 - 2.4 การอ่านเพื่อหารายละเอียดทุกคำเพื่อการปฏิบัติ
 - 2.5 การอ่านแบบวิเคราะห์วิจารณ์เพื่อหาเหตุผล
 - 2.6 การอ่านแบบไตร่ตรองโดยใช้วิจารณ์ญาณเพื่อหาข้อเท็จจริง
 - 2.7 การอ่านแบบคร่าว ๆ เพื่อสังเกตและจดจำ

อ่าน

ข้อดีข้อเสียสำหรับเลือกแนวทางปฏิบัติ

1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่าน ได้แก่ ทฤษฎีการจัดลำดับข้อความและวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความเป็นทฤษฎีที่มีผลต่อการอ่าน แม้นมาส ชวลิต (2528 : 9) ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการอ่านเบื้องต้นตามทฤษฎีการอ่านไว้ ดังนี้

1. อย่าเริ่มต้นการอ่านชั้นสูงเกินสติปัญญา
2. อ่านตามความสนใจและรสนิยม
3. อย่าฝืนอ่าน ต้องมีความสุขในการอ่าน
4. พัฒนาการอ่านตามระดับความรู้

5. อ่านเรื่องเดียวกันหลายครั้งจะได้รสต่างกัน
6. เลือกอ่านงานเขียนของนักเขียนอาวุโสที่มีทัศนคติตรงกัน
7. อ่านได้ทุกเวลา
8. ต้องอ่านด้วยวิจารณญาณ
9. อย่านื่อง่ายต้องมีเหตุผลของตนเอง

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2536 : 108-110) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านที่เน้นพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าจะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ดังนั้น การอ่านจึงเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้ที่มีการจัดลำดับไว้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึงการอ่านต้องประกอบด้วยทักษะ เบื้องต้นและทักษะที่เป็นพื้นฐานก็จะถูกล้อมรวมเข้าด้วยกัน โดยผ่านกลวิธีการฝึกให้นักเรียนแยกแยะได้ว่าส่วนใดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอักษรและส่วนใดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

2. การอ่านที่เน้นความรู้ความเข้าใจ ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจมีแนวคิดว่าพฤติกรรมทุกอย่างต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ การรู้จักสะสมความรู้ และการนำไปใช้ ดังนั้น ทฤษฎีความรู้ ความเข้าใจ จึงเป็นหน้าที่ของสมองส่วนกลางในการตีความตัวแปรต่าง ๆ การเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับความรู้จักเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมและแสดงออกอย่างเหมาะสม

1.6 ประโยชน์ของการอ่าน

ถวิวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 67) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการและเป็นทักษะที่สำคัญมาก เพื่อนำไปสู่การที่ได้มาซึ่งความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

1. การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและใช้มากในชีวิตประจำวัน
2. เป็นทักษะที่ใช้เครื่องมือแสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ
3. เพื่อความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ
4. ผู้มีทักษะในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนวิชาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. สามารถนำความรู้ประสบการณ์ที่ได้จากการอ่าน ไปใช้ประโยชน์ในการพูดการเขียนได้เป็นอย่างดี
6. เพื่อให้เยาวชนมีพื้นฐานทักษะการอ่านที่ดี
7. สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ

8. เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ

9. การอ่านหนังสือทำให้รู้โลกกว้างขึ้น เต็มไปด้วยความรู้ ความคิด

พัฒนาตนเองเป็นนักอ่าน

2. การอ่านเชิงวิเคราะห์

2.1 ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์

ชวาล แพร์ตกุล (2520 : 257) ให้ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการแยกสิ่งสำเร็จรูปออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามหลักการและกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้เพื่อค้นหาความจริงต่าง ๆ ที่ซ่อนแฝงอยู่ในเรื่องราวนั้น

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 173) ให้ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ การคิดอย่างรอบคอบ โดยใช้วิจารณญาณอย่างลึกซึ้ง แต่เป็นการคิดที่มีต่อเรื่องราวที่ได้อ่านจากหนังสือ ผู้อ่านจะต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจตัดสินความคิดของผู้เขียนว่าเป็นไปในลักษณะใดมากกว่าการที่จะได้เห็นดีเห็นชอบไปกับความคิดของผู้เขียนโดยสิ้นเชิง

รัญจิตร แก้วจำปา (2544 : 18) ให้ความหมายของการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ การอ่านที่สามารถรับสารได้ครบถ้วน โดยสามารถแยกแยะให้เห็นถึงเจตนา อารมณ์ ทศนคติ แก่นเรื่อง ลักษณะ หรือประเภทของงานเขียน จุดดีจุดเด่นของเรื่องทีอ่านลักษณะการใช้ภาษา กลวิธีการนำเสนอ กลวิธีการดำเนินเรื่อง ฯลฯ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้อ่าน

ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคนอื่น ๆ (2545 : 51) ให้ความหมายของการอ่านเพื่อวิเคราะห์ เป็นการอ่านด้วยความคิดพิจารณา และไตร่ตรองด้วยเหตุผลว่า เนื้อความที่อ่านนั้น ส่วนใดเป็นสาระ หรือไม่เป็นสาระ ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นข้อคิดเห็น ส่วนใดควรเชื่อถือ หรือไม่ควรเชื่อถือ รวมถึงพิจารณาจุดประสงค์และทศนคติของผู้เขียน ทั้งนี้เพื่อแยกแยะเลือกเฟ้นสาระที่ดีไว้ใช้ประโยชน์ต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 208) ให้ความหมายการอ่านเชิงวิเคราะห์ คืออ่านอย่างละเอียดให้ได้ครบถ้วนแล้วจึงแยกแยะออกได้ว่าส่วนต่าง ๆ นั้นมีความหมายและความสำคัญอย่างไรบ้าง แต่ละส่วนสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ อย่างไร

สอากส์ ดำเนินสวัสดิ์ และคณะ (2546 : 58) ให้ความหมายการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ การอ่านเรื่องราวอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อพิจารณาองค์ประกอบของเรื่องทีอ่าน เช่น รูปแบบ เนื้อหา ตัวละคร แนวคิด ความสัมพันธ์ของ

เรื่องที่ประกอบกันเป็นเรื่องที่อ่านว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างไร และสามารถเปรียบเทียบเรื่องราวได้อย่างมีเหตุผล

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2547 : 123-124) ให้ความหมายการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ การอ่านแล้วนำมาแยกแยะข้อดี ข้อบกพร่อง ทั้งด้านศิลปะการเขียนเนื้อเรื่อง โดยกำหนดจุดมุ่งหมายว่า ต้องการทราบเกี่ยวกับหนังสือแนวใด เรื่องอะไร ต้องการทราบรายละเอียดแค่ไหน เกี่ยวกับอะไรบ้าง เมื่อได้หัวข้อแล้วให้อ่านเพื่อให้อ่านโดยตลอดเรื่อง แล้วนำมาคิดแยกแยะ เพื่อกรองจนได้แก่นสำคัญของเรื่องที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาคุณค่าในเรื่องที่ปรากฏ

สุวิทย์ มูลคำ (2550 : 9) ให้ความหมายการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริง หรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

สรุปได้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นทักษะการอ่านในระดับที่สูงกว่าการอ่านทั่ว ๆ ไปมิใช่เป็นเพียงการอ่านเพื่อความรู้และความเพลิดเพลินเท่านั้นแต่ยังต้องมีการวิเคราะห์สิ่งที่ผู้เขียนได้เขียนต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ความคิดการตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

2.2 ประโยชน์ของการอ่านเชิงวิเคราะห์

การอ่านเชิงวิเคราะห์ นอกจากจะช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิดและความบันเทิงจากสิ่งที่อ่านเป็นเบื้องต้นแล้ว ยังก่อให้เกิดประโยชน์อีกหลายประการ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 208)

1. ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพทั้งหมดของงานเขียนแต่ละชิ้น เป็นส่วนรวมว่ามีอะไรประกอบอยู่ในลักษณะใด อีกทั้งมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อความแต่ละส่วนว่ามีความสัมพันธ์และประกอบกันเข้ามาเป็นงานเขียนแต่ละชิ้นได้อย่างไร
2. ช่วยให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สามารถเลือกได้ว่าอะไรควรอ่านหรืออะไรอ่านผ่าน ๆ หรืออ่านอย่างตั้งใจอย่างละเอียด เพื่อจะได้เป็นความรู้ ความคิดและพัฒนาปัญญา
3. ช่วยให้ผู้อ่านเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านให้แก่ตนเองและทำให้เกิดความรักความชื่นชม ความซาบซึ้ง อีกทั้งเล็งเห็นคุณค่าของงานเขียน

4. ช่วยให้ผู้อ่านนำเอาวิธีการและผลจากการอ่านมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตหรือใช้แก้ปัญหาต่างๆในชีวิตได้

2.3 หลักการอ่านเชิงวิเคราะห์

ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคนอื่น ๆ (2545 : 50 – 51) ได้กล่าวถึงการอ่านอย่างวิเคราะห์ว่าเป็นการอ่านที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักอ่านหนังสืออย่างมีวิจารณญาณ รู้จักแยกแยะความเหมาะสมขององค์ประกอบในการเขียน ทั้งเนื้อหาและรูปแบบ เข้าใจจุดประสงค์และทัศนคติของผู้เขียนรวมทั้งวินิจฉัยได้ว่าเรื่องนั้นควรอ่านหรือไม่ควรอ่านอย่างไร การฝึกทักษะการอ่านอย่างวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนอ่านหนังสือเป็นและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักการอ่านเพื่อวิเคราะห์มีหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. แยกแยะส่วนที่เป็นสาระสำคัญและส่วนขยายความ การเขียนหนังสือผู้เขียนจะเขียนใน 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และส่วนขยายความ ซึ่งอาจจะเป็นการอธิบายหรือยกตัวอย่างประกอบ การอ่านอย่างวิเคราะห์นั้นผู้อ่านจะต้องค้นหาส่วนที่เป็นสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ เพื่อจะได้เข้าใจจุดประสงค์ที่แท้จริงของผู้เขียน

2. แยกแยะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น ในงานเขียนต่าง ๆ นอกจากผู้เขียนจะนำเสนอข้อมูลส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงแล้ว บางครั้งผู้เขียนอาจสอดแทรกข้อคิดเห็นเพื่อแสดงมุมมองและทัศนคติส่วนตัวอันจะทำให้งานเขียนน่าสนใจและน่าอ่านยิ่งขึ้น แต่ในข้อคิดเห็นนั้น ๆ อาจแฝงไว้ด้วยค่านิยมส่วนตัว ความเชื่อ หรืออคติต่าง ๆ ของผู้เขียนซึ่งผู้อ่านจะต้องพิจารณาว่าความคิดเห็นของผู้เขียนตั้งอยู่บนเหตุผลที่ถูกต้องหรือไม่ ควรเห็นด้วยกับผู้เขียนหรือไม่ การอ่านประเภทนี้จึงต้องอาศัยประสบการณ์การอ่านอย่างมาก

ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 1-16) ให้คำนิยาม การคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้การคิดวิเคราะห์มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. สิ่งที่กำหนดให้ เป็นสิ่งสำเร็จรูปที่กำหนดให้วิเคราะห์ เช่น วัตถุ สิ่งของ เรื่องราว เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

2. หลักการหรือกฎเกณฑ์ เป็นข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน เกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจจะเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

3. การค้นหาความจริงหรือความสำคัญ เป็นการพิจารณาส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ แล้วทำการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุป

กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

เป็นการกำหนดวัตถุสิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าว ของจริงหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์

เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงสาเหตุหรือความสำคัญ เช่น ภาพนี้ บทความนี้ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักเกณฑ์หรือกฎเกณฑ์

เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ

เป็นการพินิจ พิจารณาทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ ออกเป็นส่วนย่อยโดยอาจใช้เทคนิคคำถาม 5W 1 H ประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ

เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้ การคิดวิเคราะห์ เป็นการคิดโดยใช้สมองซีกซ้ายเป็นหลัก

เป็นการคิดเชิงลึก คิดอย่างละเอียด จากเหตุไปสู่ผล ตลอดจนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องของเทคนิคการคิดวิเคราะห์อย่างง่ายที่นิยมใช้ คือ 5W 1H

What (อะไร) ปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้น เกิดอะไรขึ้นบ้าง มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้ หลักฐานที่สำคัญที่สุดคืออะไร สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้คืออะไร

Where (ที่ไหน) สถานที่หรือตำแหน่งที่เกิดเหตุ เรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นที่ใดมากที่สุด

When (เมื่อไร) เวลาที่เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้น เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร เวลาใดบ้างที่สถานการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นได้

Why (ทำไม) สาเหตุหรือมูลเหตุที่ทำให้เกิดขึ้นได้ เหตุใดต้องเป็น คนนี้ เป็นเวลานี้ เป็นสถานที่นี้ เพราะเหตุใดเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น ทำไมจึงเกิดเรื่องนี้

Who (ใคร) บุคคลสำคัญเป็นตัวประกอบหรือเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ใครอยู่ในเหตุการณ์บ้าง ใครน่าจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง ใครน่าจะเป็นคนที่ทำให้สถานการณ์นี้เกิดมากที่สุด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใครได้ประโยชน์ ใครเสียประโยชน์

How (อย่างไร) รายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังจะเกิดขึ้น ว่ามีความเป็นไปได้ในลักษณะใด เขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไร ลำดับเหตุการณ์นี้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร มีหลักในการพิจารณาคนคืออย่างไรบ้าง

การคิดวิเคราะห์ด้วยเทคนิค 5W 1H จะสามารถช่วยไล่เรียงความชัดเจนในแต่ละเรื่องที่เรากำลังคิดเป็นอย่างดี ทำให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้นในบางครั้งการเริ่มคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน อาจจะเริ่มจากการกระตุ้นให้เกิดการคิด ถ้าคิดอะไรไม่ออกก็ขอแนะให้เริ่มต้นถามตัวเอง โดยใช้คำถามจาก 5W 1H

นอกจากการใช้เทคนิค 5W 1H แล้วท่านอาจจะใช้เทคนิคการตั้งคำถามในลักษณะอื่นได้ เช่น

- 1) คำถามเกี่ยวกับจำนวน เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนกี่คน
- 2) คำถามเชิงเงื่อนไข เช่น ถ้า...จะเกิด.....ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อ 5 ปีที่แล้วใครจะเป็นผู้ได้ประโยชน์และใครจะเป็นผู้เสียประโยชน์

3) เกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญ เช่น ใครเป็นคนสำคัญที่สุด
ของเรื่องประเด็นใดเป็นประเด็นหลัก และประเด็นใดเป็นประเด็นรอง

4) คำถามเชิงเปรียบเทียบ เช่น ระหว่าง...กับ...สิ่งใดสำคัญกว่า
ระหว่างความตายกับการพรากจากความรัก สิ่งใดสำคัญกว่า

2.4 แนวการจัดการเรียนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์

กรมวิชาการ (2546 : 215-216) ระบุถึงแนวการจัดการเรียนการสอนอ่าน
เชิงวิเคราะห์ไว้ว่าอาจใช้วิธีการ ดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านข้อความสั้น ๆ แล้ววิเคราะห์คำที่ผู้เขียนเลือกใช้
คำใดใช้เพื่อความหมาย คำใดใช้เพื่อความหมาย คำใดที่ใช้ไม่เหมาะสม หรือไม่ชัดเจน พร้อมทั้ง
ให้ตัวอย่างแนวแก้ไข
2. ให้นักเรียนอ่านเรื่องราวสั้น ๆ แล้ววิเคราะห์ประโยคที่ผู้เขียนใช้ว่า
มีความถูกต้องชัดเจนหรือไม่ พิจารณาแบบแผนของภาษาอย่างไร เป็นประโยคที่ถูกต้อง
สมบูรณ์หรือไม่ การเรียงลำดับความในประโยคถูกต้องหรือไม่ ใช้ประโยคกะทัดรัดหรือไม่
ใช้คำพุ่มเพื่อเพิ่มความจำเป็นหรือไม่ นักเรียนมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงอย่างไร
3. ให้นักเรียนอ่านบทความสั้น ๆ แล้ววิเคราะห์ทัศนคติของผู้แต่งว่า
เป็นความคิดที่มีเหตุผลน่าเชื่อถือ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง หรือแสดงทัศนคติ
เชิงเพื่อฝัน

2.5 แนวทางการวัดและประเมินผลการอ่านเชิงวิเคราะห์

กรมวิชาการ (2546 : 216-218) อธิบายแนวทางการวัดและประเมินผล
การอ่านเชิงวิเคราะห์ว่าอาจใช้วิธีการ ดังนี้

1. พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมในการวิเคราะห์คำ วลี หรือ
ประโยค นอกจากนั้นควรวัดผลด้านเหตุผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เขียนจากเรื่องที้อ่าน
ตลอดจนประเมินผลจากความตั้งใจ สนใจและผลงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ให้นักเรียนเลือกอ่านบทหรือกรอนที่นักเรียนชอบ แล้วสรุปความ
เป็นร้อยแก้วโดยใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
3. ให้นักเรียนอ่านบทหรือกรอน แล้ววิเคราะห์วิจารณ์บทอ่านในด้าน
รูปแบบ ฉันทลักษณ์ ความคิดและเนื้อหาสาระในบทหรือกรอน กลวิธีในการแต่งของ
บทหรือกรอน และสิ่งที่ผู้เขียนฝากไว้ในบทหรือกรอน
4. ให้นักเรียนอ่านบทหรือกรอน แล้ววิเคราะห์ว่าเนื้อหาของ

บทร้อยกรอง ให้อารมณ์ ความรู้สึก สอดคล้องกับเนื้อหาของบทร้อยกรองหรือไม่ อย่างไร
นักเรียนมีความซาบซึ้งประทับใจกับบทร้อยกรองที่อ่านหรือไม่ ต่อจากนั้นจึงพิจารณา

ความสามารถและผลการทำงาน ด้วยการวัดผลความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำ จำนวนภาษา
การสรุปความ การวิเคราะห์วิจารณ์บทร้อยกรองและความตั้งใจในการทำกิจกรรม

5. ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วสรุปความให้ถูกต้องชัดเจนตามแบบ
ที่กำหนดให้ ดังตัวอย่าง

แบบสรุปความ

ใคร.....

ทำอะไร.....

เมื่อไร.....

อย่างไร.....

ผลเป็นอย่างไร.....

สรุปความ.....

6. ให้นักเรียนอ่านเรื่องและสรุปความจากเรื่อง พร้อมทั้งแสดง
ความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์

7. ให้นักเรียนอ่านข่าวหรือบทความจากหนังสือพิมพ์ แล้วขีดเส้นใต้
ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของผู้เขียนด้วยสีหรือสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน

8. ให้นักเรียนตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์ แล้ววิเคราะห์ว่าข่าวนั้น มี
การนำเสนอเฉพาะข้อเท็จจริง หรือมีความคิดเห็นของผู้เขียนแทรกอยู่ด้วย พร้อมทั้งให้
เหตุผลประกอบว่าความคิดเห็นของผู้เขียนน่าเชื่อถือหรือไม่ เพียงใด

9. ให้นักเรียนวิเคราะห์วิจารณ์การพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ
ในแง่การใช้สำนวนภาษา การสื่อความหมาย และความสอดคล้องกับเนื้อหาของข่าวนั้น ๆ

10. ให้นักเรียนตัดข้อความโฆษณาจากสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ แล้วแสดง
ความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ในด้านความน่าเชื่อถือ การใช้สำนวนภาษา ความน่าสนใจ
ของการนำเสนอ

11. ให้นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วตีความเนื้อหาให้สอดคล้องกับความ
ต้องการของผู้เขียน แล้วสรุปความคิดเห็นของผู้เขียน พร้อมทั้งเสนอแนวความคิดของผู้เรียน
ที่มีต่อหนังสือเล่มนั้น

12. ให้นักเรียนเลือกวิเคราะห์วิจารณ์บทความ 1 เรื่อง ในเรื่อง
รูปแบบการนำเสนอ กลวิธีการแต่ง เนื้อหา และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา

13. ให้นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วประเมินค่าของเรื่องที่อ่านทั้งจุดดีและ
จุดด้อย โดยใช้เหตุผลประกอบ ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และคุณค่าทางวรรณคดีและ
สังคม

กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 21)

ขั้นที่ 1 รวบรวมข้อมูล คือ รับรู้เรื่องราวและเข้าใจความหมายจาก
การสังเกต สทนา ซักถามเล่าเรื่อง บริบท ท่าทาง จากข่าวสาร ข้อมูลจากหนังสือต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ คือ คิดวิเคราะห์ จำแนกและจับใจความสำคัญ
ของเรื่องได้ว่าใคร ทำอะไร กับใคร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร และผลเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุป คือ สังเคราะห์ข้อมูล แล้วสรุปประเมินความน่าจะเป็น
น่าเชื่อถือ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม หาหลักฐานประกอบการตัดสินใจเชิงเหตุผล

ขั้นที่ 4 ประยุกต์และนำไปใช้ คือ นำผลจากการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ
จริงเลือกอย่างเหมาะสมแล้วนำไปใช้

สรุปได้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นพฤติกรรมที่ใช้กระบวนการ
ในการแสดงออกทุกๆด้าน เพื่อประเมินสิ่งที่อ่านและตัดสินใจถูกหรือผิดหรือหาคุณค่า
ในสิ่งที่อ่าน หากความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น

แบบฝึกทักษะ

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2536 : 27) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแบบฝึก แบบฝึก
เป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้
นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียน
มีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้ว มาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 147) ได้ให้
ความหมายของแบบฝึก หรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภท

หนึ่งที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชา แบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

นวลจันทร์ จันทรชิว (2539 : 8) ให้ความหมายไว้ว่า แบบฝึกทักษะ คือ เอกสารประกอบแผนการสอนที่มีเนื้อหาเป็นการฝึกทักษะความชำนาญอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การอ่านออกเสียง การฟัง หรือการพูด

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547 : 83) สรุปว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียน ประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนเสริมสำหรับให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งในหนังสือ ส่วนใหญ่จะมีแบบฝึกทักษะอยู่ท้ายบทเรียน หรือเป็นแบบฝึกที่ครูสร้างขึ้นมา เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า แบบฝึกหัดหรือแบบฝึกทักษะเป็นสื่อ การเรียนการสอนอีกแบบหนึ่งที่ใช้ผู้เรียนใช้ฝึกปฏิบัติหลังการเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ ความชำนาญในเรื่องนั้นๆ แบบฝึกทักษะยังช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วและทำให้ การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

2. ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 146) ได้ระบุถึง ประโยชน์ของแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมเสริมหนังสือเรียน
2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริม

และความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่ให้นักเรียนทำ แบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
4. แบบฝึกช่วยเสริมทักษะทางภาษาคงทน
5. การให้นักเรียนทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือจุดบกพร่อง ของนักเรียนได้ชัดเจนซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทัน่วงที
6. แบบฝึกหัดที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดแรงงาน และเวลาในการเตรียมการสร้างแบบฝึก นักเรียนไม่ต้องเสียเวลาในการคัดลอกแบบฝึกทำให้ มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2538 : 53) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. เป็นอุปกรณ์ช่วยลดภาระของครู
2. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนประสบ

ผลสำเร็จในทางจิตใจมากขึ้น

4. ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน
5. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียนแล้ว
6. ช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง
7. ช่วยให้นักเรียนมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน
8. ช่วยให้นักเรียนฝึกฝนได้เต็มที่ นอกเหนือจากที่เรียนในบทเรียน
9. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง
10. ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการสะกดคำ

อดุลย์ ภูปลื้ม (2539 : 24-25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
2. ช่วยให้ผู้จดจำเนื้อหา และคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน
3. ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน
4. ทราบความก้าวหน้าของตนเอง
5. สามารถนำแบบฝึกหัดมาทบทวนเนื้อหาด้วยตนเองได้
6. ทำให้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน
7. ทำให้ครูประหยัดเวลา
8. ทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547 : 83-84) สรุปไว้ว่า แบบฝึกทักษะมีประโยชน์

ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน
3. ครูได้แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนได้

เรียนรู้ตามความสามารถของตน

4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลงานของตนเองได้
5. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง

6. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

7. กำเนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

8. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ลักษณะการฝึกที่จะช่วยให้เกิดผลดังกล่าวได้แก่ฝึกทันทีหลังจากเรียนเนื้อหาที่ฝึกซ้ำในเรื่องที่เรียน

จากประโยชน์ของแบบฝึกที่กล่าวมา สรุปได้ว่าแบบฝึกที่ดีและมีประสิทธิภาพช่วยทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี แบบฝึกที่ดีเปรียบเสมือนผู้ช่วยที่สำคัญของครู ทำให้ครูลดภาระการสอนลงได้ ทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามความสามารถของตนเพื่อความมั่นใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี

3. ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ศศิธร วิสุทธิ์แพทย์ (2537 : 42) ได้ทำการทดลองและรวบรวมลักษณะแบบฝึกที่ดีควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่นักเรียนเรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่นานเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถ
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่างเสรี
7. มีคำสั่งหรือตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การเข้าใจ
8. ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่นักเรียนที่ทำแบบฝึก
9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดเร็วและสนุกสนาน
12. ปลุกความสนใจหรือเร้าใจ
13. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
14. สามารถศึกษาด้วยตนเองได้

นิตยา ฤทธิโยธี (2520 : 32) กล่าวว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควร

ประกอบด้วย

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว

2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำให้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดง

ความสามารถ

4. ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145-146) ระบุถึง ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์ การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึกหัด
3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึกไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดจะประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้

5. หลักในการฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 167) ได้ระบุไว้

ดังนี้

1. ก่อนการฝึกควรสอนให้ผู้เรียนเข้าใจเสียก่อน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกอย่างไม่เข้าใจความหมายอาจไม่ทำให้เกิดทักษะ
2. การฝึกควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ภายใต้การแนะนำที่ดีถ้าฝึกทักษะผิด ๆ จะทำให้เสียเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไข
3. ช่วงเวลาการฝึกสั้น ๆ บ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกหัดที่คัดเลือกแล้วเป็นอย่างดี จะมีประสิทธิภาพกว่าการฝึกช่วงยาว ๆ ซึ่งผู้เรียนจะเบื่อหน่าย ไม่สนใจ

4. กิจกรรมการฝึกควรจะมีหลากหลาย นอกจากแบบฝึกหัดต่าง ๆ อาจใช้ เกม ปัญหา หรือกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง

5. ฝึกอย่างมีความมุ่งหมายจะเกิดประโยชน์มาก ถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของสิ่งที่เรียนหรือฝึก โดยอาจใช้การทดสอบหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการฝึก

6. การฝึกควรสัมพันธ์กับความมีเหตุผล ขณะฝึกควรให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาเหตุผลควบคู่ไปด้วย

พรณี ชูไทย (2522 : 39) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกที่ดี นอกจากจะคำนึงถึงหลักในการสร้างและหลักในการฝึกแล้ว จะต้องอาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ความใกล้ชิด คือ ถ้าใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจะสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน
 2. การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ทำซ้ำ ๆ กัน เพื่อช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจที่แม่นยำ
 3. กฎแห่งผล คือ การเรียนรู้ได้ทราบผลการทำงานของตนด้วยการเฉลยคำตอบให้ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบความบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข และเป็นการสร้างความพอใจแก่ผู้เรียน
 4. การจูงใจ คือ การจัดแบบฝึกหัดเรียงลำดับจากแบบฝึกง่ายและสั้นไปสู่เรื่องที่ยากและยาวขึ้น ควรมีภาพประกอบและมีหลายรส หลายรูปแบบ
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (2523 : 52-62) ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาสร้างแบบฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์น ไคค์ (Thorndike) เกี่ยวกับการฝึกหัดที่สอดคล้องกับการทดลองของวัตสัน (Watson) นั่นคือ สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ยิ่งทำให้ผู้ฝึกคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดี ในทางตรงกันข้ามสิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกฝน ทอดทิ้งไปนานแล้ว ย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนเดิม ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำช่วยให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจที่แตกต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกทักษะจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมไม่ยากหรือง่ายเกินไป

3. การจูงใจผู้เรียน สามารถทำได้โดยจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสามารถความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้ติดตามต่อไป และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึก นอกจากนั้นการใช้แบบฝึกสั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย

4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตและการเรียนรู้มาให้ให้นักเรียนได้ทดลองทำ ภาษาที่ใช้พูดใช้เขียนในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนและทำแบบฝึกหัดในสิ่งที่ใกล้ตัว นอกจากจะทำได้แม่นยำแล้ว นักเรียนยังสามารถนำหลักความรู้ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ได้อีกด้วย

จากการศึกษาเรื่องแบบฝึกทักษะดังกล่าว สรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะช่วยในการฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษา การใช้ภาษาของผู้เรียน สามารถนำมาฝึกทำซ้ำและผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเอง ทำให้จำเนื้อหาการเรียนได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย นักเรียนสามารถนำแบบฝึกทักษะไปใช้ในการแก้ปัญหาในการอ่าน การเขียนเป็นรายบุคคลและกลุ่มได้ดี แบบฝึกถือเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่สามารถทดสอบความรู้ วัดและประเมินผลนักเรียนก่อนและหลังเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูผู้สอนทราบข้อบกพร่องของผู้เรียน ช่วยลดภาระการสอนและประหยัดเวลาของครูได้มาก และทำให้นักเรียนทราบผลความก้าวหน้าในการเรียนของตนเองได้ทันที

ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 493 – 500) กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือว่า เมื่อผลิตสื่อขึ้นมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะ หรือหนังสือเรียน ควรได้รับการประเมินประสิทธิภาพของสื่อว่าเหมาะที่จะนำไปใช้ต่อหรือไม่ หรือสื่อนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อจะได้หาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เผชญ์ กิจระการ (2544 : 49 - 51) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การหาประสิทธิภาพที่มีความหมายดังนี้ คือ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หากแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว แบบฝึกทักษะนั้นมีคุณค่าที่จะนำไปใช้สอนนักเรียนได้ การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำโดย

การประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือพฤติกรรมต่อเนื่องและพฤติกรรม
ขั้นสุดท้าย โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 คือประสิทธิภาพทางกระบวนการ E_2 คือ
ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์ ซึ่งคิดเป็นร้อยละของผลเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ ดังนั้น E_1/E_2 คือ
ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพผลสัมฤทธิ์ เช่น 80/80 หมายความว่า เมื่อเรียน
จากแผนการจัดการเรียนรู้แล้วผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดหรืองาน ได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80
และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80

การกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความ
เหมาะสม โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80 , 85/85 หรือ 90/90 ส่วน
เนื้อหาที่เป็นทักษะอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์
ยอมรับประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะไว้คือ 80/80 และมีระดับความผิดพลาดได้ร้อยละ \pm
2.5 โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพมากกว่า 82.5/82.5 ขึ้นไป
2. เท่าเกณฑ์ เมื่อแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพอยู่ระหว่าง 77.5/77.5 ถึง

82.5/82.5

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพต่ำกว่า 77.5/77.5

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	คะแนนของแบบฝึกทักษะทุกชุดรวมกัน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกทักษะทุกชุดรวมกัน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum X}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

ดัชนีประสิทธิผล

เพชฌ กิจระการ (2544 : 44 - 45) กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) ไว้ว่าหมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบ คะแนนที่เพิ่มขึ้น จากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการ ประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นจะดูประสิทธิผลทางการสอนและการวัดประเมินผลสื่อ การสอนนั้น ตามปกติการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน หรือเป็น การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2545 : 278-279) ได้กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผลไว้ว่า การประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมา มักจะดูถึงประสิทธิผลทางด้านการสอนและการวัด ประเมินผลของสื่อ นั้นตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบ หลังเรียน หรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุมในทางปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลของความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่า ผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจจะยังไม่ เป็นการเพียงพอ เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 18% การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 67% และ กลุ่มที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 27% การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 74% ซึ่ง เมื่อนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสองกลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบหลังเรียน ระหว่างกลุ่ม ทั้งสอง ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะ ตัวแปรทดลอง (Treatment) นั้นหรือไม่เนื่องจากการทดสอบทั้ง 2 กรณีนั้น มีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) ต่างกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะ เพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณี การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ (The effectiveness Index) โดยใช้วิธีของกู๊ดแมน เฟลทเชอร์ และชไนเดอร์ (Goodman, Fletcher and Schnieder) (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2545 : 279) ดังนี้

ดัชนีประสิทธิผล = $\frac{\text{ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$

การจัดการเรียนรู้แบบชิปปา

ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นที่สำคัญ ๆ ไว้ดังนี้

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA MODEL)

ทิสนา แจมมณี (2542 : 5) ได้ระบุหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA โดยได้ยึดหลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ร่วมกับการผลิตผลงานซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิด Constructivism ความหมายของ CIPPA ย่อมาจาก

C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของ Constructivism คือ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำความเข้าใจ เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ตนเอง และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะตั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ได้รู้จักกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิด ประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย ให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ

P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

A มาจากคำว่า Application การนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน เป็นการช่วยผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสังคม และชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ

กรองไค อุณหสุต (2551 : 1) ได้ระบุว่า การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดหลัก 5 แนวคิด ที่ใช้พื้นฐานทฤษฎีพัฒนาการมนุษย์ (Human Development) และทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ในการเรียนการสอนคือ แนวคิดการสร้างสรรค์องค์ความรู้ (Constructivism) แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group Process and Co-operative Learning) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) และแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ซึ่งการเรียนการสอนแบบซิปปานี้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถอธิบายชี้แจงตอบคำถาม ได้ดี นอกจากนั้นยังได้พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมทั้งเกิดความใฝ่รู้ โดยที่การจัดการเรียนรู้จะแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย การเตรียมตัวเอง การเตรียมแหล่งข้อมูล และการจัดทำแผนการสอน

2. ขั้นดำเนินการ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียน

2.1 สร้างและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (C : Construct)

2.2 มีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งความรู้หลากหลาย (I : Interaction)

2.3 มีกิจกรรมเคลื่อนไหวทางกายอย่างเหมาะสมกับวัยและ

ความสนใจ (P : Physical Participation)

2.4 ได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ (P : Process Learning)

2.5 นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (A : Application)

3. ขั้นประเมินผล จะวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดย

3.1 วิธีการหลากหลาย

3.2 จากการศึกษาปฏิบัติ

3.3 จากเพิ่มประสบการณ์

วรรณกรรม วาณิชย์เจริญชัย (2551 : 4-13) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน โดยได้เพิ่ม Application เข้ามา คือผู้เรียนต้องสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ลักษณะการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาประกอบด้วย

1. **ขั้นนำ** สร้างหรือกระตุ้นความสนใจหรือเตรียมความพร้อมในการเรียน
2. **ขั้นกิจกรรม** จัดกิจกรรมตามหลักการ ดังนี้
 - 2.1 ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (C : Construct)
 - 2.2 ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ช่วยกันเรียนรู้ (I : Interaction)
 - 2.3 ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการสร้าง (P : Physical Participation)
 - 2.4 ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่กับผลงานหรือข้อสรุปความรู้ (P : Process Learning)
 - 2.5 ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (A : Application)
3. **ขั้นวิเคราะห์** อภิปรายผลจากกิจกรรม
 - 3.1 วิเคราะห์อภิปรายผลงานหรือข้อความรู้ที่สรุปได้จากกิจกรรม
 - 3.2 วิเคราะห์อภิปรายกระบวนการเรียนรู้ (Process)
4. **ขั้นสรุปและประเมินผล** สรุปผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความคิด และตัดสินใจอย่างเป็นระบบ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2. หลักการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA MODEL)

ทิตินา แคมมณี (2542 : 1) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนแบบซิปปา (CIPPA MODEL) เป็นหลักที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีจุดเน้นอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนทำเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (ทิสนา เขมมณี, 2542 : 1 – 17)

กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นในกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ตามความเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวทางสมองหรือการคิด กิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการคิด ได้ต้องมีลักษณะท้าทายการคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความจذبต่อการคิดและสนุกที่จะคิด ดังนั้นเรื่องที่ทำให้คิดต้องไม่ง่ายจนไม่ต้องคิดและไม่ยากจนเกิดความท้อ

กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางอารมณ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้เรียน เกิดความหมายกับผู้เรียน ดังนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่มักเกี่ยวข้องกับชีวิตและประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ทิสนา เขมมณี (2545 : 280) ยังได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของรูปแบบชิปว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง อาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

ชนาธิป พรกุล (2544 : 150) ได้กล่าวถึง หลักการจัดการเรียนการสอนชิปว่า ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. การแสวงหาความรู้ (Constructing of Knowledge) หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง

2. การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

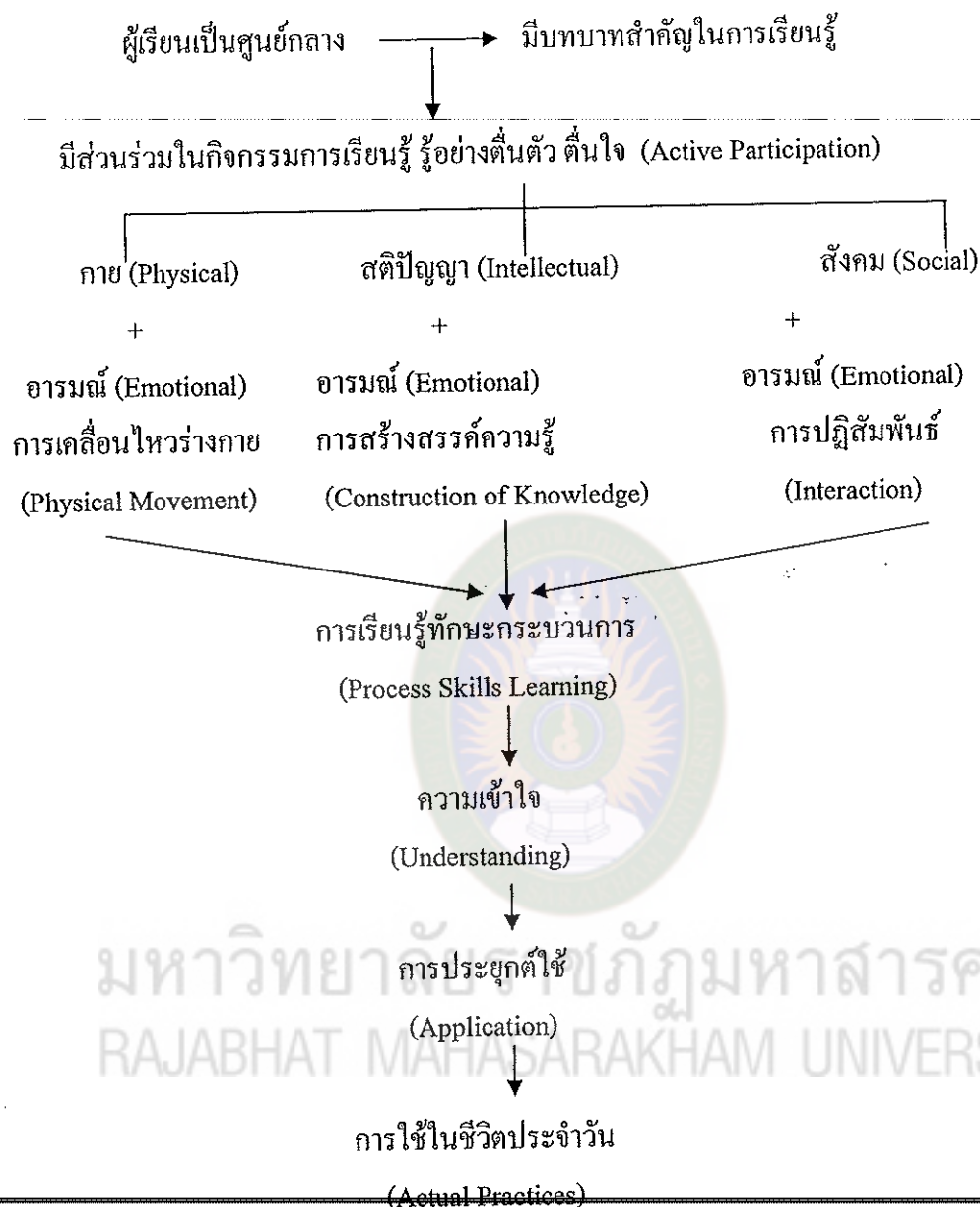
3. การมีส่วนร่วมทางกาย (Physical Participation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทางกาย คือ ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

4. การเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง ฯลฯ การเรียนรู้ทางด้านกระบวนการ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญาอีกทางหนึ่ง

5. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึง การนำความรู้ไปใช้ในหลายลักษณะ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่อย ๆ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

ทิสนา แจมมณี (2543 : 12) กล่าวว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ประการนี้ เกิดจากการประสาน 5 แนวคิดหลัก ได้แก่

1. การสร้างความรู้ (Constructivism)
2. กระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning)
3. ความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness)
4. การเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning)
5. การถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปา หรือการประสาน 5 แนวคิดหลัก พัฒนาโดย ทิศนา แจมมณี (2543 : 13)

จากแผนภาพที่ 2 สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างตื่นตัว ตื่นใจ ทางด้านร่างกาย ผู้เรียนได้เคลื่อนไหว ด้านสติปัญญาผู้เรียนได้สร้างสรรค์ความรู้ด้านสังคม ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ผ่านทางกระบวนการ เกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. หลักการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบชิปปา (CIPPA MODEL)

ทึศนา แชมมณี (2548 : 281) กล่าวถึง กระบวนการเรียนการสอนชิปปา

เป็นหลักการซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนตามหลักชิปปานี้สามารถใช้วิธีการและกระบวนการที่หลากหลาย ซึ่งอาจจัดเป็นแบบแผนได้หลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่ยูเซียนได้นำเสนอไว้ และได้มีการนำไปทดลองใช้แล้ว ได้ผลดี ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม

ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน ซึ่งผู้สอนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่

ขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียน จากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งครูอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียน ไปแสวงหาก็คได้

ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล / ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูล / ความรู้ที่หามาได้ ผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายของข้อมูล / ประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น ใช้กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่มในการอภิปรายและสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม

ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนแก่ผู้อื่นและได้รับประโยชน์จากความรู้ ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้

ขั้นนี้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้อย่าง

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ และ / หรือการแสดงผลงาน

ขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียน ได้ยืดหยุ่น หรือตรวจสอบความเข้าใจของตนและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ที่ได้ ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติ และมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้

ขั้นนี้เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ

หลังจากการประยุกต์ใช้ความรู้ อาจมีการนำเสนอผลงานจากการประยุกต์อีกครั้งก็ได้ หรืออาจไม่มีการนำเสนอผลงานในขั้นที่ 6 แต่นำมารวมแสดงในตอนท้ายหลังขั้นการประยุกต์ใช้ก็ได้เช่นกัน

ขั้นตอนตั้งแต่ขั้นที่ 1 - 6 เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ (Construction of Knowledge) ซึ่งครูสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน (Interaction) และฝึกฝนทักษะกระบวนการต่าง ๆ (Process Learning) อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขั้นตอนแต่ละขั้นตอน ช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลายที่มีลักษณะให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคม อย่างเหมาะสม อันช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัว (Active) สามารถรับรู้และเรียนรู้ได้อย่างดี จึงกล่าวได้ว่า ขั้นตอนทั้ง 6 มีคุณสมบัติตามหลักซิปป์า ส่วนขั้นตอนที่ 7 เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (Application) จึงทำให้รูปแบบนี้มีคุณสมบัติครบตามหลักซิปป์า

4. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบเชิงไป

ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถอธิบาย ชี้แจง ตอบคำถามได้ดี นอกจากนั้นยังได้พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมทั้งเกิดความใฝ่รู้ด้วย

บทบาทของผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนไป ผู้เรียนจะเริ่มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามสภาพการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดให้ จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับ การปรับตัวของผู้เรียนและแรงเสริมที่ได้จากผู้สอน

4.1 บทบาทของครู

4.1.1 เตรียมการสอน

4.1.2 ศึกษาหาความรู้จากหลายแหล่ง และวิเคราะห์เรื่องที่จะสอน

4.1.3 วางแผนการสอน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เลือกรูปแบบ

ออกแบบกิจกรรมตามหลักชีปป่า และกำหนดวิธีประเมินผลการเรียนรู้

4.1.4 จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่

จำเป็นสำหรับผู้เรียน เครื่องมือประเมินผลและจัดห้องเรียนได้เหมาะสมกับกิจกรรมการสอน

4.1.5 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจร่วมทำ

กิจกรรม

4.1.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่เตรียมไว้

4.1.7 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แนะนำหรือแก้ปัญหาตาม

ความจำเป็น

4.1.8 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.1.9 ให้ความคิดเห็น เพิ่มเติมข้อมูล และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

4.1.10 การประเมินผล

4.1.11 เก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลงาน

4.1.12 ประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

4.2 บทบาทของนักเรียน

4.2.1 ทบทวนความรู้เดิม และมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง

ความคิดเห็นหรือประสบการณ์ต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

4.2.2 ศึกษาหรือลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจ ใช้ความคิดใน

การกลั่นกรอง แยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสร้างความหมายให้แก่ตนเอง

4.2.3 สรุปและจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้สรรค์สร้างขึ้น เพื่อช่วยให้

การเรียนรู้เกิดความคงทน และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้สะดวก

4.2.4 นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิต การประยุกต์ใช้

ช่วยย้าเตือนความเข้าใจ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน ทั้งยังช่วยก่อให้เกิดการเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมอีกด้วย

ในการดำเนินการตามบทบาทดังกล่าว ผู้เรียนต้องแสดงพฤติกรรมที่จำเป็นในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นดังนี้

1. เข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น
2. ให้ความร่วมมือและรับผิดชอบในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การ

แสวงหาความรู้ การศึกษาข้อมูล และการสรุป เป็นต้น

3. รับฟัง พิจารณาและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
4. ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ ปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบ คัดค้าน สนับสนุน

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกของตนกับผู้อื่น

5. แสดงความสามารถของตน และยอมรับความสามารถของคนอื่น
6. ตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่าง ๆ
7. เรียนรู้จากกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบชิปป่า สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งทางกาย สติปัญญา และสังคม ส่วนการมีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์นั้น จะเกิดควบคู่ไปกับทุกด้านอยู่แล้ว ถ้าผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็จะมีลักษณะผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความคิด และตัดสินใจอย่างเป็นระบบ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียกว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปป่า ซึ่งมีกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างนี้

1. ขั้นการทบทวนความรู้เดิม
2. ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่
3. ขั้นเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม
4. ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม
5. ขั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้
6. ขั้นการปฏิบัติ
7. ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้

แผนการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 202 - 203) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผล โดยจัดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตรสภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในห้องเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 43) ได้กล่าวถึงการวางแผนและการเตรียมการสอนว่าเป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะสอนใคร ในเนื้อหาใด สอนเมื่อใด สอนอย่างไร และเพื่อให้เกิดอะไร ซึ่งเมื่อถึงเวลาดังกล่าวจะดำเนินการสอนตามที่วางแผนไว้ ผู้สอนจะต้องคิดวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียดรอบคอบ เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการสอนตามที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างได้ผลดี

รุจิรี ภูสาระ (2542 : 159) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นเรื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียดรอบคอบ เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการสอน ตามที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างได้ผลดี

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543 : 78-89) หมายถึง การกำหนดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและแนวทางการประเมินผลให้ผลเป็นไปตามจุดประสงค์ของการสอนที่ต้องการ แผนการเรียนรู้จะมีความชัดเจนในเวลา เนื้อหา และวิธีการสอนในแต่ละเรื่องหรือแต่ละวิธี

ชัยฤทธิ์ ศีลาเดช (2544 : 97) ได้กล่าวไว้ว่า การนำแนวทางต่าง ๆ ที่อยู่ใน
โครงการสอนมาวางแผนโดยละเอียดให้ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งเรียกว่า
แผนปฏิบัติการหรือแผนการสอนระยะสั้น

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 297) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน
การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือ
กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจาก
คู่มือครูหรือ แนวการสอนของกรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด เพื่อ
จุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดประเมินผลโดยวิธีใด

สำลี รักสุทธี (2545 : 78) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า
หมายถึง การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้าง
เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การวัดผลประเมินผล
เพื่อใช้สอนในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของการเรียนย่อย ๆ
ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความพร้อม
ของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น

สุวิทย์ มูลคำ (2550 : 58) สรุปไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือการเตรียม
การเรียนการสอน หรือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็น
ลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้
ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ และ
เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่
หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

มีผู้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

วัฒนพร ระงับทุกข์ (2542 : 2) ได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้
ไว้ว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอน การเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีและจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ
 2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
 3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทนนำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
 4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนต่อไป
 5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้
 6. ครู อาจารย์ เกิดความตื่นตัวในการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรเอกสารตำรา และสิ่งที่เกี่ยวข้อง
 7. ครู อาจารย์ เกิดแนวคิดใหม่ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของการจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย
 8. ครู อาจารย์ มีการวางแผนการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ มีความมั่นใจในการสอน สอนได้ครบถ้วน และเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร
 9. มีข้อมูลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาแผนการสอน จากบันทึกหลังการสอน
 10. นักเรียนได้เรียนรู้จากครู อาจารย์ ที่มีการวางแผนการสอน หรือวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล
 11. นักเรียนเกิดกระบวนการการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบจากครูอาจารย์ อย่างมีมาตรฐาน
 12. นักเรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพจากครู อาจารย์ และจากตนเอง
 13. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยแท้จริง
- สุพล วังสินธุ์ (2543 : 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีการสอน วิธีการเรียนที่ดีที่สุดที่เกิดจาก

การผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา

2. ช่วยทำให้ครุมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเองล่วงหน้า ทำให้ครุมีความมั่นใจในการสอนตามเป้าหมาย

3. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลที่ถูกต้อง เทียงตรง เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศึกษา

4. เป็นผลงานวิชาการแสดงความชำนาญ และเชี่ยวชาญของผู้จัดทำ
 สาลี รักสุทธี (2545 : 78) ได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครุ ได้มีโอกาสได้ศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีวัดผล ประเมินผล การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการบูรณาการกับวิชาอื่น

2. ช่วยให้ครุผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งในเรื่องทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรของท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อและสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่น ตลอดจนการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิชาอื่นด้วย

3. เป็นเครื่องมือของครุในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

4. ผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงเสนอแนะแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อครุที่สอนวิชาอื่นใช้เป็นคู่มือสำหรับครุที่สอนแทนได้

5. เป็นการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครุที่แสดงว่างานสอน ต้องได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับประกอบวิชาชีพด้วยสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของผู้นำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนด เนื่องจากสภาพท้องถิ่นและความแตกต่างของผู้เรียน จึงต้องเลือกใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

3. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 321) กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเป็นแผนการสอนที่ให้แนวทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจน ทั้งด้านจุดประสงค์ การสอน เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผล

ประเมินผล โดยเฉพาะแนวทางการจัดกิจกรรม ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาได้เกิดทักษะกระบวนการ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีต้องช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ดี ดังนั้น ผู้สอนจึงควรทราบถึงลักษณะของแผนการสอนที่ดี ซึ่งมีดังนี้

1. สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
2. นำไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ
3. เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด
4. มีความกระชับชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน
5. มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้สอนได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องมีรายละเอียดชัดเจนถึงกิจกรรมนักเรียน บทบาทของครู การใช้สื่อ การวัดผล จนผู้อ่านมองเห็นพฤติกรรมจริงๆ ในห้องเรียนได้ สมบูรณ์จึงถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนที่ดี และไม่จำเป็นต้องบันทึกการสอนอีกก็ได้ เพราะแผนการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนชี้แทนบันทึกการสอนได้

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรเป็นแผนการสอนที่ให้แนวทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจน ทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การวัดผลประเมินผล โดยเฉพาะแนวทางการจัดกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา จะได้เกิดทักษะกระบวนการ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. องค์ประกอบของแผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 298) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)

6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล) เพื่อหาคำตอบดังกล่าว จึงกำหนดให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้

- 6.1 วิชา หน่วยที่สอนและสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
- 6.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 6.3 เนื้อหา
- 6.4 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 6.5 สื่อการเรียนการสอน
- 6.6 วัดผลประเมินผล

ดังนั้นในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงต้องเขียนให้ครบทุกหัวข้อ

5. ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้

5.1 แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยประสบการณ์ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการสอนกลุ่มเนื้อหาสาระขนาดใหญ่

5.2 แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยย่อย หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดเนื้อหาของแผนให้เล็กลง แต่ยังไม่เล็กถึงที่สุด เพราะแต่ละหน่วยย่อยใช้สอนได้มากกว่า 1 ครั้ง

5.3 แผนการจัดการเรียนรู้ระดับบทเรียน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ 1 แผน ต่อการสอน 1 ครั้ง

6. ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

6.1 ครูรู้วัตถุประสงค์ของการสอน

6.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความตั้งใจและมีประสิทธิภาพตรงตามเจตนาของหลักสูตร

6.3 ครูที่มาสอนแทนสามารถสอนแทนได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด เพื่อให้การสอนบรรลุวัตถุประสงค์ ครูควรมีขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 139) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เลือกรูปแบบการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วมาพิจารณาจัดทำแผนการเรียนรู้

2. ตั้งชื่อแผนตามหัวข้อสาระการเรียนรู้
3. กำหนดจำนวนเวลา ระบุระดับชั้น
4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้จากผลการเรียนรู้รายปี/รายภาคที่เลือกไว้เขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา
5. เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้วเฉพาะข้อที่สัมพันธ์กับหัวข้อสาระการเรียนรู้ กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ปลายทาง
6. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้เป็นรายละเอียดสำหรับนำไปจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้จะเป็นเนื้อหาใหม่ของมวลเนื้อหาที่กำหนดไว้ที่จะต้องสอน
7. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหา นั้น ๆ
8. เลือกกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม
9. เลือกสื่ออุปกรณ์สำหรับใช้ประกอบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่เลือกมา
10. จัดทำลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติวิชา ตามจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการเทคนิคและกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสาระการเรียนรู้อื่นๆ เข้าไว้ในแต่ละขั้นตอน
11. กำหนดการวัดผลประเมินผล โดยระบุวิธีวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดระหว่างเรียน ตามจุดประสงค์ย่อย/จุดประสงค์นำทาง และที่เกิดหลังการเรียนการสอนเมื่อจบแผนการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

7. รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 299-301) กล่าวว่า รูปแบบของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่มีรูปแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือสถานศึกษาแต่ละแห่ง จะกำหนดอย่างไรก็ตามลักษณะ ส่วนใหญ่ของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จะคล้ายคลึงกัน ซึ่งสรุปได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบเรียงหัวข้อ รูปแบบนี้จะเรียงตามลำดับก่อนหลัง โดยไม่ต้องติดตารางรูปแบบนี้ให้ความสะดวกในการเขียน เพราะไม่ต้องติดตาราง แต่มีส่วนเสีย คือ ยากต่อการดูให้สัมพันธ์กันในแต่ละหัวข้อ ดังตัวอย่าง (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 34)

ตัวอย่างรูปแบบการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยที่.....

หน่วยย่อยที่.....ชั้น.....

เรื่อง.....เวลาเรียน.....ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

.....
.....
.....

2. จุดประสงค์

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง.....

.....
.....
.....

2.2 จุดประสงค์นำทาง.....

.....
.....
.....

3. เนื้อหา

.....
.....
.....

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5. สื่อการเรียนการสอน

.....
.....
.....

6. การวัดและประเมินผล

.....
.....
.....

7. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติมหรือภาคผนวก

.....
.....
.....

2. แบบกึ่งตาราง รูปแบบนี้จะเขียนเป็นช่อง ๆ ตามหัวข้อที่กำหนด แม้ว่า
ต้องใช้เวลาในการตีตารางแต่ก็สะดวกต่อการอ่าน ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของแต่ละหัวข้อ
อย่างชัดเจนดังตัวอย่าง (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2540 : 206)

ตัวอย่างรูปแบบการสอนแบบกึ่งตาราง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระ.....ชั้น.....

หน่วยที่.....เรื่อง.....เวลา.....ชั่วโมง วันที่.....

สาระสำคัญ.....

จุดประสงค์ปลายทาง

- 1.
- 2.
- 3.

จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียน การสอน	การวัดและ ประเมินผล	หมายเหตุ
		1. ขั้นนำ..... 2. ขั้นสอน..... 3. ขั้นสรุป..... 4. ขั้นวัดผล.....			

3. แบบตาราง รูปแบบนี้จะเขียนเป็นช่อง ๆ คล้ายกิ่งตาราง โดยกำหนดหัวข้อสาระสำคัญมาไว้ในตารางด้วยดังตัวอย่าง (อากรณ์ ใจเที่ยง, 2540 : 221-223)

ตัวอย่างรูปแบบการเขียนแบบตาราง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่.....

จุดประสงค์	เนื้อเรื่อง	กิจกรรม	สื่อ/แหล่ง เรียนรู้	กระบวนการ จัดกิจกรรม	การวัด ประเมินผล

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 89) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือการสอนจึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่า เรียนรู้แล้วเกิดผลอย่างไร มีความสามารถในระดับไหน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 29-32) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ ความสามารถของบุคคลอื่นเป็นผลมาจากการเรียนการสอนหรือคือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพสมอง

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะความสามารถและประสบการณ์ของบุคคลอื่นเกิดจากการเรียนการสอนและเป็นผลให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 29-30) กล่าวว่าเป็นการตรวจสอบความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าใด เช่น พฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า บางข้ออยู่ในระดับใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของนักเรียนในด้านพุทธิพิสัย ที่เป็นการวัด 2 องค์ประกอบตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของวิชาที่เรียน ดังนี้

1. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติโดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงให้เห็นเป็นผลงานปรากฏออกมา สามารถทำการสังเกตและวัดได้ เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องวัดโดยใช้ “ข้อสอบภาคปฏิบัติ” (Performance Test) ซึ่งเป็นการประเมินผลพิจารณาที่วิธีปฏิบัติ (Procedure) และผลงานที่ปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Content) รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนมีวิธีการสอบวัดได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การสอบแบบปากเปล่า (Oral Test) การสอบแบบนี้มักกระทำเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นการสอบที่ต้องการดูแลเฉพาะอย่าง เช่น การสอบอ่าน ฟังเสียง การสอบสัมภาษณ์ ที่ต้องการดูการใช้ถ้อยคำในการตอบคำถาม รวมทั้งการแสดงความคิดเห็น และบุคลิกภาพต่าง ๆ เช่น การสอบปริญญานิพนธ์ ที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ ทำ ตลอดจนแง่มุมต่าง ๆ การสอบปากเปล่านั้นสามารถวัดได้ละเอียดลึกซึ้ง และคำถามก็สามารถเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามที่ต้องการ

2.2 การสอบแบบให้เขียนความ (Paper-Pencil Test or Written Test) เป็นการสอบวัดที่ให้ผู้สอบเขียนเป็นตัวหนังสือตอบ ที่มีรูปแบบการตอบอยู่ 2 แบบ คือ

2.2.1 แบบไม่จำกัดคำตอบ (Free Response Type) ได้แก่ การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัย หรือความเรียง (Essay Test)

2.2.2 แบบจำกัดคำถาม (Fixed Response Type) เป็นการสอบที่กำหนดขอบเขตของคำถามที่จะให้ตอบ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือกซึ่งมีรูปแบบของคำถาม คำตอบ 4 รูปแบบ ดังนี้

- 1) แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง (Alternative)
- 2) แบบจับคู่ (Matching)
- 3) แบบเติมคำ (Completion)
- 4) แบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

3. ประเภทของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมนึก ภักดิ์ทิษณี (2537 : 55-84) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ข้อสอบแบบความเรียงหรืออัตนัย (Subject or Essay) เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด (True-False Test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ ที่มี 2 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่ และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วย ประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยค หรือข้อความลงใน ช่องว่างที่เว้นไว้นั้น เพื่อให้มีใจความสมบูรณ์และถูกต้อง

4. แบบทดสอบแบบตอบสั้น ๆ (Short Answer Test) ข้อสอบประเภทนี้ คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนเป็นประโยค คำถามที่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัดได้ใจความ สมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบความเรียงหรืออัตนัย

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching) เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมี คำหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่า แต่ละข้อความ ในชุด หนึ่ง (ตัวขึ้น) จะจับคู่คำ หรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน อย่างไม่อย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ลักษณะทั่วไป คำถาม แบบเลือกตอบโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับ ตัวเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่ถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณา แล้วหาตัวเลือกที่ถูกที่สุดจากตัวลวง อื่น ๆ และคำตอบแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดูเิน ๆ จะเห็นว่าทุก ตัวเลือกถูกหมดแต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

ดังนั้น การที่ครูผู้สอนจะเลือกออกข้อสอบประเภทใดนั้นต้องพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด ความเหมาะสมของแบบทดสอบกับเนื้อหา หรือจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

4. หลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ

สมนึก ภัททิยธนี (2537 : 64-77) ได้กล่าวถึง หลักในการสร้างแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ ดังนี้

1. เขียนคอนนําให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ แล้วใส่เครื่องหมายประนี ไม่ควรสร้างคอนนําให้เป็นแบบอ่านต่อความ เพราะทำให้คำถามไม่กระชับ เกิดปัญหาสองแง่หรือข้อความไม่ต่อกัน หรือเกิดความสับสนในการคิดหาคําตอบ
2. เน้นเรื่องจะถามให้ชัดเจนและตรงจุดไม่คลุมเครือ เพื่อว่าผู้อ่านจะไม่เข้าใจไขว้เขว สามารถมุ่งความคิดในคำตอบไปถูกทิศทาง
3. ควรถามในเรื่องที่มีคุณค่าต่อการวัด หรือถามในสิ่งที่คํางานมีประโยชน์ คําถามแบบเลือกตอบสามารถถามพฤติกรรมในสมองได้หลาย ๆ ด้าน ไม่ใช่คําถามเฉพาะความจําหรือความจริงตามตำรา แต่ต้องถามให้คิดหรือนําความรู้ที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์ใหม่
4. หลีกเลี่ยงคําถามปฏิเสธ ถ้าจําเป็นต้องใช้ก็ควรขีดเส้นใต้คําปฏิเสธแต่คําปฏิเสธซ้อนไม่ควรใช้อย่างยิ่ง เพราะปกติผู้เรียนจะยุ่งยากต่อการแปลความหมายของคําถามและตอบคําถามที่ถามกลับ หรือปฏิเสธซ้อนผิดมากกว่าถูก
5. อย่าใช้คําฟุ่มเฟือย ควรถามปัญหาโดยตรง สิ่งใดไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ได้ใช้เป็นเงื่อนไขในการคิดก็ไม่ต้องนำมาเขียนไว้ในคําถาม จะช่วยให้คําถามรัดกุมชัดเจนขึ้น
6. เขียนตัวเลือกให้เป็นเอกพจน์ หมายถึงเขียนตัวเลือกทุกตัวให้เป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือมีทิศทางแบบเดียวกัน หรือมีโครงสร้างสอดคล้องเป็นทำนองเดียวกัน
7. ควรเรียงลำดับตัวเลขในตัวเลือกต่าง ๆ ได้แก่ คําตอบที่เป็นตัวเลขนิยมเรียงจากน้อยไปหามาก เพื่อช่วยให้ผู้ตอบพิจารณาหาคําตอบได้สะดวก ไม่หลง และป้องกันการเดา ตัวเลือกที่มีคํามาก
8. ใช้ตัวเลือกปลายเปิดหรือปลายปิดให้เหมาะสม ตัวเลือกปลายเปิด ได้แก่ตัวเลือกสุดท้ายใช้คําว่า ไม่มีคําตอบถูก ที่กล่าวมาผิดหมด ผิดหมดทุกข้อ หรือสรุปแน่นอนไม่ได้
9. ข้อเดียวต้องมีคําตอบเดียว แต่บางครั้งผู้ออกข้อสอบคาดไม่ถึงว่าจะมีปัญหา หรืออาจจะเกิดจากการแต่งตั้งตัวลงไม่รัดกุม จึงมองตัวเองเหล่านั้นได้อีกแง่หนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาสองแง่สองมุมได้
10. เขียนทั้งตัวถูกและตัวผิดให้ถูกหรือผิดตามหลักวิชา คือจะกำหนดตัวถูกหรือผิด เพราะสอดคล้องกับความเชื่อของสังคม หรือกับคําพังเพยทั่ว ๆ ไปไม่ได้ ทั้งนี้

เนื่องจากการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนทราบความจริงตามหลักวิชาเป็นสำคัญ จะนำความเชื่อ โศกกลาง หรือขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะท้องถิ่นมาอ้างไม่ได้

11. เขียนตัวเลือกให้อิสระจากกัน พยายามอย่าให้ตัวเลือกตัวใด ตัวหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือส่วนประกอบของตัวเลือกอื่น ต้องให้แต่ละตัวเป็นอิสระจากกันอย่างแท้จริง

12. ควรมีตัวเลือก 4-5 ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้ ถ้าเขียนตัวเลือกเพียง 2 ตัว ก็กลายเป็นข้อสอบแบบถูก-ผิด และเพื่อป้องกันไม่ให้เดาได้ง่าย ๆ จึงควรมีตัวเลือกมาก ๆ ตัว ที่นิยมใช้หากเป็นข้อสอบระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ควรใช้ 3 ตัวเลือก ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 ควรใช้ 4 ตัวเลือก และตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป ควรใช้ 5 ตัวเลือก

13. อย่าแนะนำคำตอบ ซึ่งการแนะนำคำตอบมีหลายกรณี ดังนี้

13.1 คำถามข้อหลัง ๆ แนะนำคำตอบข้อแรก ๆ

13.2 ถามเรื่องที่คุณเรียนคล่องปากอยู่แล้ว โดยเฉพาะคำถามประเภท คำพังเพย สุภาษิต คติพจน์หรือคำเตือนใจ

13.3 ใช้ข้อความของคำตอบถูกซ้ำกับคำถามหรือเกี่ยวข้องกันอย่างเห็นได้ชัด เพราะนักเรียนที่ไม่มีความรู้ก็อาจจะเดาได้ถูก

13.4 ข้อความของตัวถูกบางส่วนเป็นส่วนหนึ่งของทุกตัวเลือก

13.5 เขียนตัวถูกหรือตัวลวงถูกหรือผิดเด่นชัดเกินไป

13.6 คำตอบไม่กระจาย

จากหลักการในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ ครูผู้สร้างจำเป็นต้องยึดหลักเกณฑ์ทั้ง 13 ข้อ เพื่อให้ได้ข้อสอบแบบเลือกตอบที่มีคุณภาพและต้องคำนึงถึงลักษณะของข้อสอบที่ดีด้วย ได้แก่ ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความเป็นปรนัย อำนาจจำแนก และความยาก (สมนึก ภักดิ์ทิษณี. 2537 : 54)

ความพึงพอใจ

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ ดังนี้

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจมีความหมายที่หลากหลายซึ่งได้จากแนวคิดแต่ละทัศนะตามกรอบความคิดและความเชื่อของแต่ละบุคคลยึดถือ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้

แตกต่างกัน ดังนี้

ประชุม พลเมืองดี (2523 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งนั้นแล้วว่าพอใจ ต้องการหรือคืออะไร

เปล่งศรี อิงคนันท์ (2526 : 27) ได้กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง องค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับการตอบสนองความพึงพอใจอาจจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อกาลเวลาหรือสถานการณ์แวดล้อมเปลี่ยนไป

สลใจ วิบูลย์กิจ (2534 : 42) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลนั้นๆ

ไชยวัฒน์ ชาญปริษารัตน์ (2543 : 52) ได้สรุปความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติในทางบวก คือ รู้สึกชอบรัก พอใจหรือเจตคติที่ดีต่องาน ซึ่งเกิดจากได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุ และ ด้านจิตใจเป็นความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับความสำเร็จตามความต้องการหรือแรงจูงใจ

อานนท์ กระบอโกโท (2543 : 33) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงานนั้น เช่น ความรู้สึกชอบภูมิใจ สุขใจ เต็มใจและยินดีจะมีผลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน มีการเสียสละอุทิศร่างกาย แรงใจและสติปัญญาให้แก่งานอย่างแท้จริง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 9) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวกเป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้ผลตอบแทน คือ ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้เกิดความกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานมีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

ศุกสิริ โสมาเกตู (2544 : 49) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพอใจในการเรียนรู้ จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนและต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

กนกพร แถวโสภา (2547 : 67) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ การแสดง ความรู้สึก ความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยแสดงพฤติกรรมออกมา 2 ลักษณะ คือ ทางบวกซึ่งแสดงในลักษณะ ความชอบ ความพึงพอใจ ความสนใจ เห็นด้วย ทำให้อยากทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรม อีกลักษณะหนึ่งคือ ทางลบ ซึ่งจะแสดงออกในลักษณะของความเครียด ไม่พึงประสงค์ ไม่พอใจ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย อาจทำให้นักชคเกิดความเบื่อหน่ายหรือต้องการหนีห่างจากสิ่งนั้น นอกจากนี้ความพึงพอใจอาจจะแสดงออกในลักษณะความเป็นกลางก็ได้ เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่รัก ไม่ชอบ ไม่น่าสนใจในสิ่งนั้น ๆ

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์เกี่ยวกับลักษณะและความต้องการของมนุษย์ซึ่งเกิดจากการนำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความพึงพอใจของบุคคลได้อย่างเหมาะสมประกอบด้วยทฤษฎีที่สำคัญ ดังนี้

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 69 - 80) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Need) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานสมมติที่ว่า มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง หรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดมาอีก ความต้องการของคนเราจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทั้งหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งเกิดขึ้นได้ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow and Hierarchy of Needs) ได้ตั้งทฤษฎีโดยมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ ดังนี้

2.1 ลักษณะความต้องการของมนุษย์ประกอบด้วยความต้องการของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้นความสำคัญ โดยเริ่มจากระดับความต้องการขั้นต่ำไปสู่ระดับความต้องการขั้นสูง มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอเมื่อต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะมีความต้องการสิ่งใหม่เข้ามาแทนที่ เมื่อต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่จูงใจให้เกิดพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น แต่จะมีความต้องการในระดับสูงเข้ามาแทนและเป็น

แรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในสิ่งนั้น ความต้องการที่เกิดขึ้นอาศัยซึ่งกันและกัน มีลักษณะควบคู่กันคือเมื่อต้องการอย่างหนึ่งไม่หมดสิ้นไปก็จะมีความต้องการอย่างหนึ่งเกิดขึ้นมา

2.2 ลำดับความต้องการของมนุษย์ (Hierachy of Need) ลำดับขั้น

ความต้องการของมนุษย์มี 5 ระดับ คือ ความต้องการด้านกายภาพ เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของตนยังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการทางด้านความปลอดภัยเป็นด้านที่เกี่ยวกับ ความป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดกับร่างกาย ความเจ็บป่วยและความสูญเสียทางเศรษฐกิจ รวมถึงการรับประกันความมั่นคงในหน้าที่การงานและส่งเสริมเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ความต้องการความรักและความต้องการทางด้านสังคมเป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น โดยมีความรู้สึกว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มของสังคม อยู่เสมอ เมื่อความต้องการทางด้านกายภาพ และความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการทางด้านสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคน ทั้งนี้ เพราะคนมีนิสัยชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องเป็นความต้องการระดับสูงเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ในเรื่องความรู้ความสามารถเป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญเมื่อทำงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้สำเร็จ และความพึงพอใจในฐานะเด่นในสังคม ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิตเป็นความต้องการที่พิจารณาถึงสมรรถนะที่เป็นไปได้ของตนและการบรรลุเป้าหมายที่ตนต้องการ เมื่อบุคคลมีการพิจารณาถึงบทบาทของเขาในชีวิตจะเป็นอย่างไร บุคคลนั้นจะผลักดันชีวิตของตนให้เป็นไปในทางที่ดีที่สุดตามที่คาดหมายไว้ อย่างไรก็ตามย่อมขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของเขาด้วย ความต้องการของมนุษย์มีลำดับ ดังนี้

2.2.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ

2.2.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่เป็นอยู่ปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อบอุ่นใจ

2.2.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมความต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

2.2.4 ความต้องการมีฐานะ (Esteem Needs) มีความอยากเด่นในสังคม มีชื่อเสียงอยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระ เสรีภาพ

2.2.5 ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self – actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต ซึ่งเป็นไปได้ยาก

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าความต้องการของมนุษย์นั้นมีมากมายทั้งปริมาณและขอบเขตเพราะมนุษย์ตกอยู่ในสภาพแวดล้อมไม่เหมือนกัน การกำหนดความต้องการในปัจจุบัน พื้นฐานจึงแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามอาจจะกล่าวได้ว่าหากความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์จะเกิดความพึงพอใจในระดับหนึ่งซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย

นางเยาว์ ศรีประจักษ์ (2546 : 52 ; อ้างอิงมาจาก Herzberg. 1959 : 113-115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า Herzbergs `s Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2532 : 110- 114) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ

2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องม

ลักษณะ ดังนี้

- 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
- 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรมได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

จากแนวคิดดังกล่าวครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจับบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. การวัดความพึงพอใจ

ได้มีนักการศึกษาให้ทัศนะเกี่ยวกับการวัดความพึงพอใจ ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

คำริ มุศรีพันธุ์ (2544 : 44) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดความพึงพอใจงานไว้ดังนี้

1. เพื่อจะได้เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนบุคคล ด้านงานด้านการจัดการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการทำงาน
2. เพื่อให้ได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับการปฏิบัติงานว่าอะไรเป็นสาเหตุให้คนทำงานได้ดี
3. เพื่อให้เข้าใจถึงหน่วยงานลักษณะใดที่คนพึงพอใจและไม่พอใจรวมทั้งเกี่ยวกับการจัดการและบริการหน่วยงานนั้น
4. เพื่อให้เข้าใจถึงผลจากการไม่พอใจงาน เช่น การขาดงาน ลางานและการออกจากงาน รวมทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาต่อการจัดสวัสดิการบริการต่าง ๆ ว่าจะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับการทำงานได้อย่างไร

ส่วนวิธีการวัดความพึงพอใจเป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้วัดความพึงพอใจจะต้องศึกษาไว้ดังนี้ (คำริ มุศรีพันธุ์. 2544 : 44)

1. วัดความพึงพอใจงานทั่วไปเป็นการวัดถึงความรู้สึกรับชอบพอบุคคลที่มีต่อบทบาทของงานเป็นการวัดโดยส่วนรวมถึงระดับบุคคลมีความพึงพอใจและมีความสุขกับงาน

2. วัดความพึงพอใจในงานเฉพาะด้านเป็นการวัดถึงความรู้สึกรับชอบและความพอใจของบุคคลที่มีต่องานเฉพาะด้านเช่นรายได้ ความมั่นคง มิตรสัมพันธ์ ผู้บังคับบัญชาและความก้าวหน้า เป็นต้น

สรุปได้ว่าความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวกทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้นทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจเป็นส่วนสำคัญที่จะให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

บริบทโรงเรียนสารคามพิทยาคม

โรงเรียนสารคามพิทยาคม เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีครูจำนวน 176 คน ครูอัตราจ้าง 10 คน พนักงานราชการ 6 คน ลูกจ้างประจำ 13 คน ครูอัตราจ้าง EP 8 คน และลูกจ้างชั่วคราว 18 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่ถนนนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ทั้งหมด 36 ไร่ 2 งาน มีจำนวนนักเรียน 3,703 คน ข้อมูล ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2553 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนสารคามพิทยาคม

ระดับชั้น ห้อง	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4	ม. 5	ม. 6
1	64	57	46	17	6	6
2	58	51	50	49	42	39
3	59	46	49	47	38	44

ระดับชั้น ห้อง	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4	ม. 5	ม. 6
4	55	48	49	39	45	30
5	55	50	48	44	47	50
6	55	50	50	45	45	48
7	55	50	48	47	48	44
8	54	50	49	44	47	46
9	54	50	49	44	46	46
10	54	49	50	43	49	46
11	54	48	50	43	47	46
12	40	50	49	42	43	46
13	40	50	50	40	46	47
14				30	30	29
รวม	697	649	637	574	579	567
รวมทั้งสิ้น	3,703					

ข้อมูล ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2553

หมายเหตุ ห้อง 12 และห้อง 13 เป็นนักเรียนพิเศษไม่นับเป็นประชากร เนื่องจาก
เป็นนักเรียนเรียนดีทั้งหมด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จรรย์นัท บุญเรือน (2544 : 120 – 121) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้รูปแบบ
การเรียนการสอนชิปปา (CIPPA MODEL) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบชิปปา
(CIPPA MODEL) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ภาษาไทยในด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน

ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านเจตคติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนซีปปา (CIPPA MODEL) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา มีคะแนนเจตคติที่มีต่อระบบการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สายสุตา ปะวะจัง (2546 : 70-75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และความคิดแบบสืบสวน- สอบสวนระหว่างการสอนที่ใช้กิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนที่ใช้กิจกรรมแบบ ฟังตนเอง กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนในโรงเรียนอมรศิลป์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการสอนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบความคิดแบบสืบสวน- สอบสวน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ กิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้กิจกรรมแบบฟังตนเองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรม แบบเพื่อนช่วยเพื่อน และนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบฟังตนเอง มีคะแนนความคิด สืบสวน- สอบสวน หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียน โดยใช้กิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และนักเรียนที่เรียน โดยใช้กิจกรรม แบบฟังตนเอง มีคะแนนความคิดสืบสวน- สอบสวน ก่อนทดลองไม่แตกต่างกันแสดงว่า การใช้กิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อนนั้นส่งผลต่อการอ่านเชิงวิเคราะห์มากกว่ากิจกรรมแบบ ฟังตนเอง จึงควรนำกิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านเชิง วิเคราะห์และพัฒนาด้านการคิดของนักเรียน

ฉันทนา การสะอาด (2547 : 97-106) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่าน เชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 1 ชุด ชุดการสอน ให้ความรู้เกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 1 ชุด แบบฝึกทักษะการอ่าน

เชิงวิเคราะห์ จำนวน 6 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 1 ฉบับ ผลการศึกษาพบว่า แบบฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุญโถม ทองผา (2547 : 57-60) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ประสบผลสำเร็จเป็นทีม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพริ้า อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 33 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 8 แผน แบบทดสอบประจำแผน 15 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ประสบผลสำเร็จเป็นทีมมีประสิทธิภาพ 82.26/80.96 และค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.714 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.40

เสาวลักษณ์ ตรองจิตร (2547 : 78-97) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 1 โรงเรียนบ้านชำเบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 5 แผน แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์จำนวน 5 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์ชนิดเติมคำ จำนวน 40 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า แผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าดัชนีประสิทธิผลด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีค่าเท่ากับ .66 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66

เอมอร สงวนดี (2547 : 66-74) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีไศุทสมันต์ อำเภอเมือง สุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน เครื่องมือ ได้แก่ แผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 10 แผน แบบทดสอบระหว่างเรียน จำนวน 5 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบอัตนัยหรือความเรียง จำนวน 2 ชุด ผลการศึกษาพบว่า แผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี ประสิทธิภาพ 81.07/82.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และมีดัชนีประสิทธิผล 0.6366 หมายความว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 63.66

ธันวดี ธรรมชน (2548 : 76-86) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ภาษาไทยด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยใช้แผนภูมิความคิด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิด เลือกรตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือ STAD เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนภูมิ ความคิดที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 93.52/85.48 และมีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.65 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 65

อรวรรณ บำเรอพงษ์ (2548 : 66-71) ได้ศึกษา การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มี จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 เพื่อศึกษาดัชนี ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยแผนการอ่านเชิงวิเคราะห์และศึกษาความพึงพอใจของ นักเรียน ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคุ้มแสนชะนี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีธานี เขต 5 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.42/75.20 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.57 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 57 และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ ด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ในระดับมาก

พรสวรรค์ สิงห์ศรี (2549 : 77-80) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อศึกษาค้นคว้าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย กลุ่มร่วมมือแบบ STAD กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 แผนกวิชาเทคนิคยานยนต์ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ จำนวน 40 คน เครื่องมือ ที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.13/81.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และมีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6033 ซึ่งหมายความว่าผู้เรียนมีความรู้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.33

ถนอมเกียรติ ศรีชัยเชิด (2551 : 74 - 76) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะ การอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีความมุ่งหมาย (1) เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประ สสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 (3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และ (4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคร อําเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน เครื่องมือ ที่ใช้ได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 7 แผน แบบฝึกทักษะการอ่าน เชิงวิเคราะห์จำนวน 7 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์มี

ประสิทธิภาพ เท่ากับ 79.67/85.56 นั่นคือประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับเกณฑ์และประสิทธิภาพของผลลัพธ์สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และมีดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์เท่ากับ 0.72 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 72 และนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ในระดับมาก

พรทิภา มากมูลดี (2551 : 84 - 87) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมาย (1) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ (3) เพื่อเปรียบเทียบการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาวาราชกิจพิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 30 คนจาก 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD จำนวน 8 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.48/74.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้

แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีค่าเท่ากับ 0.4370 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 43.70 และนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีผลการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประยงค์ นุชรอด (2551 : 108 – 112) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ โดยมีความมุ่งหมาย (1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ (3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ และ(4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกโค้งไต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.76/83.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7297 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 72.97 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ มีพฤติกรรมการเรียน โดยรวมและรายบุคคลอยู่ในระดับดี และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถามหมวดความคิดหกใบ อยู่ในระดับมากที่สุด

รังษิ พล โลก ก่อง (2551 : 89 – 105) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม
 ร่วมมือ STAD ประกอบแบบฝึกทักษะเรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมาย (1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้
 แบบกลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแบบฝึกทักษะเรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระ
 การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประ สติภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อหาดัชนี
 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแบบฝึกทักษะเรื่อง
 การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ (3) เพื่อ
 เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่
 เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแบบฝึกทักษะเรื่อง การอ่าน
 เชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนเขาพระนอนวิทยาคม อำเภอยางตลาด สำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คนจาก 1
 ห้องเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ
 แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแบบฝึกทักษะเรื่อง การอ่านเชิง
 วิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน แบบฝึกทักษะ
 การอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 8 ชุด แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบ
 ปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4
 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม
 ร่วมมือ STAD ประกอบแบบฝึกทักษะเรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.62/81.24 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแบบฝึก
 ทักษะเรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์จากคะแนนแบบทดสอบความสามารถด้านการอ่าน
 เชิงวิเคราะห์ มีค่าเท่ากับ 0.6444 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการอ่าน
 เชิงวิเคราะห์ร้อยละ 64.44 และวิเคราะห์จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่า
 เท่ากับ 0.6254 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 62.54
 และนักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ มีความสามารถ
 ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

แมคพิค (McPeake. 1979 : 1799-A) ได้ศึกษาผลการเรียนจากแบบฝึก
 อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่เริ่มศึกษาจนถึงความสามารถในการอ่าน และเพศที่มีต่อความสามารถ
 ในการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนประถมศึกษาที่เมือง
 Scituate และ Massachusetts จำนวน 129 คน พบว่า ทุกกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ในการสะกดคำ
 สูงขึ้น ยกเว้นนักเรียนชายที่มีความบกพร่องด้านการอ่าน และพบว่าแบบฝึกช่วยปรับปรุง
 ความสามารถในการสะกดคำของนักเรียนทุกคนแต่เวลา 12 สัปดาห์ ไม่เพียงพอที่จะทำให้
 เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ในการสะกดคำไปสู่คำใหม่ที่ยังไม่ได้ศึกษาและคะแนนของ
 นักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้การอ่านมีความสัมพันธ์
 กับความสามารถในการสะกดคำ

ลอเรย์ (Lavelle. 2002 : 130-A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้แบบฝึกทักษะ
 กับนักเรียนระดับ 1 ถึงระดับ 3 จำนวน 87 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึก โดยใช้
 แบบฝึกทักษะมีคะแนนทดสอบหลังการทำแบบฝึกมากกว่าคะแนนทดสอบก่อนการทำ
 แบบฝึก

สมตเตอร์ (Smetter. 2002 : 2120-A) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการสอน
 ซ่อมเสริมหลังเลิกเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จำนวน 42 คน อายุระหว่าง 11-15 ปี เรียน
 อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของรัฐบาลในรัฐเท็กซัสตอนใต้ และเข้าร่วมโปรแกรมนี้อย่าง
 ผลการทดลองโดยใช้แบบทดสอบและแบบวัดชนิดต่างๆปรากฏว่า โปรแกรมการสอนซ่อม
 เสริมหลังเลิกเรียนทำให้นักเรียนจำนวน 42 คน บรรลุความสำเร็จได้คะแนนร้อยละ 70
 นักเรียนจำนวน 10 คน ใน 42 คน มีคะแนนการอ่านดีขึ้น หลังจากนั้น 1 ปี นักเรียน
 จำนวน 30 คน ที่เรียนจบโปรแกรมนี้นี้จาก 2 ปีก่อนมี 20 คนที่บรรลุความสำเร็จ ได้
 คะแนนร้อยละ 70

พาร์ทริดจ์ (Partridge. 2004 : 1310-A) ได้ศึกษาเพื่อกำหนดเจตคติต่อการอ่าน
 ของนักเรียนในห้องเรียนภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีการศึกษาให้นักเรียนใน
 กลุ่มตัวอย่างมีเวลา 15 นาที ของทุกวันตลอด 10 สัปดาห์ เริ่มต้นผู้วิจัยได้ให้นักเรียนได้ทำ
 การอ่านจับใจความในใจในห้องเรียน พอหมดเวลาผู้วิจัยได้ทำการอ่านออกเสียงเรื่องเดียวกัน
 กับนักเรียน กลุ่มทดลองฟังกันเป็นเวลา 10 นาที โดยตอนท้ายการเรียนในชั้นเรียน ได้ทำ
 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการทดลองเป็นแบบประเมินเจตคติต่อ

การอ่านชั้นมัธยมศึกษาของ Rhode การสัมภาษณ์นักเรียนและการตรวจสอบสมุดบันทึกของผู้วิจัย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจในบทความที่อ่านเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้้นำการอ่านในใจมาใช้ในการสอนในห้องเรียนแม้บางคนไม่มีการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นเลย ผลการศึกษาเหล่านี้บ่งชี้ว่าเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลายคนปรับปรุงดีขึ้นโดยใช้วิธีการสอนหลายวิธี อย่างไรก็ตามวิธีที่เฉพาะเหล่านี้อาจมีประสิทธิภาพมากขึ้นกับนักเรียนระดับพื้นฐาน การศึกษาครั้งนี้ชี้แนะว่า ครูที่มีนักเรียนที่มีเจตคติทางลบต่อการอ่านควรจะตรวจสอบการปฏิบัติของตนเองเพื่อกำหนดการเปลี่ยนแปลงในกลยุทธ์การสอนเพื่อให้ นักเรียน ได้มีการพัฒนาการอ่านได้ดีขึ้น

อับดุลกาณี (Abdulghani, 2004 : 4331-A) ได้ศึกษาผลกระทบของการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ที่มีผลต่อทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ วิจัยในภาษาอาหรับของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ประเทศอาหรับเอมิเรตส์ โดยการทดสอบก่อน และหลังการทดสอบกับกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 ห้องเรียน ได้แก่ ห้องเรียนทดลอง จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนที่ประกอบด้วยนักศึกษา จำนวน 33 คน และจำนวน 31 คน และกลุ่มควบคุมที่ประกอบด้วยนักศึกษา จำนวน 33 คน และจำนวน 29 คน ในห้องเรียนกลุ่มทดลองใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีการบรรยาย ครูที่ร่วมวิจัยมีจำนวน 2 คน แต่ละคนสอนห้องเรียนทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียน และห้องเรียนควบคุมจำนวน 1 ห้องเรียน การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ฝึกอบรมครูที่ร่วมวิจัยครั้งนี้เป็นการส่วนตัว เพื่อนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกันไปใช้ ตัวแปรตามที่เป็นระดับทักษะคิดวิพากษ์วิจารณ์ที่วัดได้ตามที่วัดด้วยแบบประเมินการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ของ Watson-glaser และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่วัดด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้าง ผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนทั้งสองวิธีไม่มีผลกระทบต่อการสอนการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ หรือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอาหรับ

โลเปซ (Lopez, 2005 : 6683 – B) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบกลวิธีในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิคการถามตัวเอง จุดประสงค์ของการวิจัย คือ ต้องการศึกษากว่าความรู้อะไรระดับเมทาโคгниชันจะสอนอย่างไร โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเป็นตัวแปรสำคัญ เพื่อศึกษาว่าการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือจะทำให้กระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจง่ายขึ้นหรือไม่ สมมติฐานการวิจัย (1) วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ และการใช้เทคนิคการถามตัวเองในห้องเรียน การอ่านเพื่อความเข้าใจจะช่วยให้การทำความเข้าใจข้อมูลหรือเนื้อหาที่กำหนดให้ตัวเองในห้องเรียน การอ่านเพื่อความเข้าใจจะช่วยให้การทำความเข้าใจข้อมูล

หรือเนื้อหาที่กำหนดให้ง่ายขึ้นหรือไม่ (2) วิธีการสอนด้วยกลุ่มร่วมมือเป็นวิธีการสอนและเทคนิคที่เหมาะสมหรือไม่ (3) ความรู้ระดับเมตาคอกนิชันจะถูกถ่ายโอนดีขึ้นหรือไม่

โนบพแรกของงานวิจัยได้ศึกษากระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจ และอธิบายกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจ ตรวจสอบความคิดรวบยอดของเมตาคอกนิชันและความสัมพันธ์ของเทคนิคการเรียนรู้และวิธีการสอนด้วยกลุ่มศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ ทบทวนผลงานที่เกี่ยวข้องที่เกิดจากการเรียนการสอนด้วยกลุ่มร่วมมือ บทที่ 3 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยกลุ่มร่วมมือ และเทคนิคการถามตัวเองเพิ่มเติม ผลการศึกษาพบว่า วิธีนี้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพื่อหาความหมายของเนื้อหาที่อ่าน และมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ด้วยยุทธวิธีเมตาคอกนิชัน

อัลไฮดารี (Alhaidari, 2007 : 2859 – A) ได้วิจัยเรื่องประสิทธิผลของการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความเข้าใจการอ่านคำศัพท์ และความสำเร็จในการทำคะแนนของนักเรียนชายชั้นเกรด 4 และ 5 ในโรงเรียนซาอุดีอาระเบีย โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาขอบเขตของการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือในโรงเรียนซาอุดีอิสลาม (ISA) ในกรุงวอชิงตันดีซี ว่ามีผลกระทบต่อการปฏิบัติด้านการอ่านของนักเรียนชั้นเกรด 4 และ 5 ตามมาตรฐานหลักสูตรการอ่าน มีกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มจากนักเรียนชายโรงเรียนซาอุดีอิสลาม ได้แก่ นักเรียนชาย 2 คน จากชั้นเกรด 4 และนักเรียนหญิง 2 คน จากชั้นเกรด 5 ใช้เครื่องมือคือแบบทดสอบการอ่าน และแบบวัดเจตคติ เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ ผลปรากฏว่า ไม่มีค่าความแตกต่างทั้งการทดสอบและการเปรียบเทียบด้านคำศัพท์ และเจตคติต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สรุปได้ว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์นั้น ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และทักษะการรวมกิจกรรมกลุ่มได้ดี ส่งผลต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้แบบฝึกทักษะนั้น ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนและช่วยพัฒนาด้านการคิด ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้นำแนวทางดังกล่าวมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 3

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 8 ชุด ดังนี้

1. การอ่านเชิงวิเคราะห์จากบทร้อยกรอง
2. การอ่านเชิงวิเคราะห์จากเรื่องสั้น
3. การอ่านเชิงวิเคราะห์จากบทความ
4. การอ่านเชิงวิเคราะห์จากข่าว
5. การอ่านเชิงวิเคราะห์จากโฆษณา
6. การอ่านเชิงวิเคราะห์จากนิทาน
7. การอ่านเชิงวิเคราะห์จากเพลง
8. การอ่านเชิงวิเคราะห์จากเนื้อเรื่องจากบทเรียน

- ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ความพึงพอใจของนักเรียน

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย